

Utorak, 28. oktobar 2003.
Svedok Mišel Rivije (Michel Riviere)
Svedok B-1345
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak 9.05 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Najs (Nice).

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja bih, uz vašu dozvolu, zatražio da na par minuta pređemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Sad smo na javnoj sednici.

SUDIJA MEJ: Gospodin Bluit (Graham Blewitt).

TUŽILAC NAJS: Da, on je naravno Australijanac, pa nije čudno da što moramo malo da ga čekamo. Radi se o jednoj aluziji na pravila iz kriketa, koja se odnosi na časnog sudiju Kvona (Kwon), ali je ja vama sada ne mogu da objasnim.

TUŽILAC GRUM: Dok čekamo na svedoka, časni Sude, želeo bih da skrenem pažnju Suda na sledeće. Svedok je pošto je juče pogledao sažetak svog svedočenja koji će Tužilaštvo da ponudi na uvrštenje u skladu sa Pravilom 89(F) napravio šest ispravaka koji se nalaze u dodatku svedočenja svedoka.

SUDIJA MEJ: Prvo, pre nego što uvedemo svedoka da razmotrimo vaš zahtev po Pravilu 89(F). Sada smo dobili dokument. Recite nam da li nameravate da pustite video traku?

TUŽILAC GRUM: Da. Njegov iskaz je zapravo komentar te video trake. Mislim da će 60 posto biti to, a postoje neke stvari koje nije smeo da snimi, i o njima će takođe da govori.

SUDIJA MEJ: Možda bi bilo od pomoći da se iscrpno pozabavimo tim stvarima u glavnom ispitivanju, budući da eto sad nismo pod uobičajenim vremenskim ograničenjima. Zatim ćemo da vidimo da li ostatak može da prođe kroz Pravilo 89(F).

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA KVON: Gospodine Grum (Groome), recite nam kakva je situacija sa obelodanjivanjem i prevodima tih stvari?

TUŽILAC GRUM: Samo trenutak, moramo da pronađem precizne datume u kompjuteru. Evo, mogu da vam kažem da je dodatak obelodanjen juče posle podne, odmah pošto ga je svedok potpisao. BHS verzija. Originalan dokument obelodanjen je 21. oktobra, a engleska verzija 15. oktobra.

SUDIJA MEJ: U redu, uvrstićemo to u spis, a mislim da bi nama bilo praktično kad bismo pogledali one delove video snimka koji su relevantni. Dakle, molim da se svedok uvede u sudnicu.

TUŽILAC GRUM: Tužilaštvo poziva Mišela Rivijea (Michel Riviere).

SUDIJA MEJ: Molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK RIVIJE: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC GRUM

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas da nam kažete vaše puno ime i prezime, za zapisnik?

SVEDOK RIVIJE - ODGOVOR: Mišel Rivije.

TUŽILAC GRUM: Molim da se dodeli dokazni broj za izjavu ovog svedoka po Pravilu 89(F) i da se to pokaže svedoku.

sekretar: 573, časni Sude.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas da pogledate ovaj dokument od više strana i pogotovo poslednju stranu ovog dokumenta. Recite da li prepoznajete vaš potpis na toj strani?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste imali priliku da pričate ceo ovaj dokument pre nego što ste došli da svedočite?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Svakako.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A ispravke koje ste vi napravili juče, da li to predstavlja tačan izraz vašeg svedočenja koji ćete da date danas pred ovim Pretresnim većem?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, to su ispravke koje smo juče napravili.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Tužilaštvo traži da se ovaj dokument uvrsti u spis po Pravilu 89(F). Gospodine, u prvom paragrafu ovog dokumenta kažete da ste bili dopisnik televizije ARTE (ARTE) u julu 1992. godine. Da li ste tada radili na reportaži o deportaciji civila iz Kozluka u Bosni i Hercegovini?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Nalazio sam se u Mađarskoj (Hungary) u julu 1992. godine zbog jedne druge serije reportaža. Bio sam u Budimpešti (Budapest), radio sam za javnu televizijsku stanicu ARTE i tada sam saznao da je na jug Mađarske stigao važan konvoj bosanskih izbeglica. Budući da sam imao nešto slobodnog vremena, tražio sam dopuštenje u Budimpešti da odem i vidim te izbeglice. I tako sam se našao u logoru "Nojota" (Nojata) na jugu Mađarske, bivšoj kasarni Crvene armije. Tamo sam susreo dosta ljudi iz Kozluka, konkretno gradonačelnika Kozluka, Fadila. Rekao mi je šta mu se dogodilo pre nekoliko dana. Dao mi je mnogo detalja, opisao mi je etničko čišćenje i ljude koji su bili odgovorni za operaciju etničkog čišćenja. Razgovarao sam sa nekim mladim ljudima ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste, pošto ste intervjuisali ljude iz Kozluka u Mađarskoj, otišli u Beograd kako bi organizovali vaš put u Kozluk?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da. Smatrao sam da su to užasne priče, pa sam nazvao mog glavnog urednika u Parizu (Paris) i rekao mu da, ako su te stvari istinite, to šta sam čuo, da bi to trebalo da se proverí na terenu. Morao sam da proverim tačnost te informacije, a da bih otišao u Istočnu Bosnu, jedini putem kojim se tamo moglo stići je preko Beograda. Tamo je trebalo da se traži dopuštenje da se tamo ide, pa sam to i učinio.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gde ste konkretno otišli u Beograd kako bi tražili dopuštenje za ulazak u Istočnu Bosnu?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: U Beogradu sam, naime, u Jugoslaviji sam radio 1989. i 1990. godine i znao sam koji je lokalni ekvivalent Ministarstva informisanja i znao sam razne organizacije. U blizini hotela "Moskva", u centru Beograda, nalazila se jedna stara zgrada, zgrada agencije Tanjug i rečeno mi je da odem tamo da bih dobio propusnicu za Bosnu. Otišao sam tamo i rečeno mi je kad sam im dao moju novinarsku legitimaciju da mogu da dobijem komad papira na kojem piše da moram da idem na Pale. Dobio sam tačan datum kada tamo mogu da odem i imao sam tri do pet dana da dobijem dopuštenje na Palama.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kad ste tražili dopuštenje u Beogradu, da li su ljudi u Beogradu kontaktirali Pale kako bi dobili to dopuštenje?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da. Imao sam osećaj da se radi o novinarima koji su bili u tesnom kontaktu sa agencijom "Srna" na Palama i imena tih novinara zapisana su u jednu knjigu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ja ću da vas zamolim da nam opišete video traku koju ćemo da pogledamo na našim ekranima ovde u sudnici. Međutim, prvo želim da vas pitam da li ste vi i vaš kameraman snimili reportažu o vašem putu u Istočnu Bosnu i putu na Pale?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, dobio sam dopuštenje da snimam. Moj je plan bio da proverim da li je ono šta sam čuo o Kozluku tačno. Moja glavna tema je bila ono što sam čuo o Kozluku, tako da sam dobio akreditaciju da odem u Bosnu. Prešao sam Drinu u blizini Zvornika oko 20. jula. Nisam mogao da uđem direktno u Zvornik preko prvog mosta, jer mislim da je tada Zvornik bio pod nekom vrstom opsade, ali uspeo sam da pređem Drinu preko drugog mosta. Drugim rečima, jedinim kontrolnim punktom koje u to vreme bio ovlašćen da me pusti.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Vaše reportaža traje minut i pet sekundi. Mogu li da vas zamolim da nam opišete to šta vidite na video traci?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Na ovoj slici možete da videte drugi zvonički most, nešto dalje od grada na reci Drini. Vidite dosta vojske. Sa druge strane mosta je vojska, a ovaj most predstavlja granicu između Srbije i Bosne. Na bosanskoj strani nalazi se kontrolni punkt gde su nas proveravali otprilike sat vremena.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim da se sada postavi deo trake negde do oznake dva minuta i 10 sekundi, a vas molim da nam opisujete šta ćemo da vidimo tokom te jednogminutne reportaže. Zaustavili smo video traku na mestu minut i 10 sekundi. Recite nam šta ovde vidimo?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ovo je kontrolni punkt odmah iza mosta. Drugim rečima, ovo je u Bosni 20. jula 1992. godine. Tu nas je proverio jedan službenik zadužen za informisanje, proverio je da li je naša privremena akreditacija valjana. Sa desne strane ovog kioska nalazi se Zvornik, grad u koji sam želeo da odem. Tu su nas dakle proveravali. Sa leve strane, ali to ne može da se vidi sada na ovoj slici, nalazila se jedna poljoprivrdna zgrada, i dok smo tamo čekali, ušao sam u tu kuću gde sam zatekao više vojnika u raznim uniformama. Ja nisam specijalista za uniforme tako da ne znam tačno, ali mogu da kažem da su tu bile Crvene beretke. Takođe, bilo je ljudi koji su bili nadnešeni nad jednim stolom sa kartama, ali kad su videli mene u civilnoj odjeći, postali su veoma nervozni, jer nisu znali ko sam bio. Bilo je sasvim očito da se tamo planiraju neke operacije.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Pre nego što nastavite sa video trakom, morali bismo da damo broj.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Izvinjavam se, moja greška. Ovo je bilo označeno za identifikaciju kao traka 529, ja ću da zatražim da se to uvrsti posle završetka svedočenja ovog svedoka. Neki automobili prolaze. Neki izgleda moraju da stanu kako bi se proverili dok drugi automobili prolaze bez prove-re. Da li ste to primetili kad ste tamo bili, tokom tih sat vremena?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da. Sva su vozila morala da prođu kroz filter, međutim neki su mogli da pređu bez ikakvih problema, pretpostavljam da su se ljudi međusobno poznavali, a druga vozila bila su zaustavljena i prove-ravana ozbiljnije, baš kao i mi.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U paragrafu 7 vašeg sažetka, opisujete da vam je bilo dopušteno da napustite kontrolni punkt, međutim sa vama je treba-lo da ide jedan vojnik i niste smeli da snimate vaš put do Pala. Možete li ukratko Pretresnom veću da ispričate značajnije stvari koje ste videli između Zvornika i Pala?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da. Pošto sam dobio dopuštenje, ne da odem u Zvornik nego sa leve strane grada, nadao sam se da ću uspeti na kraju da odem u Kozluk. Prvo, sa nama je morao da pođe jedan vojnik koji nas je pro-verio i drugo, nisu nam dozvolili da snimamo, i to celim putem do Kozluka. Tamo je moglo da se vidi haos tog rata. Svuda su bile kontrolni punktovi. Nismo stalno mogli da se držimo glavnog puta, morali smo da prođemo nekim sporednim putevima kroz manja sela. Uglavnom smo išli od kontrol-nog punkta do kontrolnog punkta. U jednom trenutku mogao sam da vidim sa desne strane puta dve ili tri vrste novoiskopanih grobova. Ono šta sam primetio je da je bilo mnogo improvizovanih grobova na kojima se nalazio komad drveta ili deo odeće, na primer majica ili čak cipele. Nisam mogao da identifikujem pravu prirodu ovih improvizovanih grobova i nastavio sam prema Palama. Primetio sam dosta pokreta vojske, sa vremena na vreme se pucalo, bilo je tenkova na raskršćima. Negde u kasno poslepodne, stigao sam na Pale gde sam trebao da razmenim moju provizornu akreditaciju za novinarsku legitimaciju koju su mi dali u televizijskom centru na Palama.

TUŽILAC GRUM: Molim da se dokumentu da dokazni broj, identifikacionoj legitimaciji.

sekretar: 174.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine, vi ste upravo rekli kako ste otišli na jednu konkretnu lokaciju na Palama da biste dobili tamo dozvolu, akreditaciju. Sada vas molim da pogledate dokazni predmet pred vama, dokazni predmet 574. Da li ga prepoznajete?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da. Upravo tako. Ovo je moja novinarska akreditacija, novinarska dozvola i nosila je broj 226. Ja sam ovo dobio u zamenu za onu dozvolu koju sam dobio u Beogradu i koštala je 50 dolara. A moj kamerman je dobio dozvolu sa brojem koji je pre ovog broja.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste posle toga, posle dobijanja te akreditacije otišli u restoran da nešto pojedete?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, kad sam bio u pres centru, pitao sam gde se nalazi najbliži hotel i uputili su me ka jednoj planinskoj kući gde sam otišao da bih ostavio svoje stvari i da bih se malo odmorio posle napornog dana.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I kad ste vi i kamerman bili u restoranu, da li su vam prišla dvojica muškaraca?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da. Nas je bilo dvoje kao što sam vam rekao, bili smo samo moj kamerman i ja, spremali smo se da odemo na večeru. Tada su dva vojna lica sa crvenim beretkama prišli našem stolu. Upitali su nas da li mogu da sednu sa nama, naručili su piće, mi smo naručili jelo, počeli smo da pričamo uz piće. Taj restoran, za njega nam je bilo rečeno da ga drži Musliman. Meso, roštilj je bio jako dobar u tom restoranu, restoran se zvao "Koran". Oni su nam rekli da su videli kola sa francuskom registracijom ispred restorana i mislili su da smo mi ti Francuzi, vlasnici kola i rekli su kako su Francuzi i Srbi uvek bili dobri prijatelji i zato su prišli našem stolu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su ta dvojica ikad saznala kako se vi zovete i da li ste vi ikada saznali njihova imena?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste mogli da ih prepoznate po oružju koje su nosila ta dvojica?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Pa, brzo smo shvatili kroz diskusiju koja nije bila baš sasvim razumljiva, jer se vodila na engleskom, ali brzo smo shvatili da nam oni neće reći svoja imena, da nam neće reći kako se zovu. Jedan od njih je rekao: "Ako bismo vam mi rekli kako se stvarno zovemo, možda bi vas neko ubio zbog toga". Ja sam uspeo da ih prepoznam. Jedan je imao du-

gačak nož sa kojim se igrao tako da sam ga po tome identifikovao, a drugi je imao automatski pištolj. Ovaj prvi, koji je imao dugački nož, kad je čuo da sam ja hteo da idem u Kozluk i kad sam ga pitao kakav je, šta se događa u Kozluku, kako je tamo, nije reagovao na pominjanje Kozluka jer je zapravo posle etničkog čišćenja Kozluku promenjeno ime. On je rekao da je gotovo sa Kozlukom i Zvornikom, bar što se njega tiče, i da su Muslimanima prerezani grkljani, da nisu bili ubijeni iz vatrenog oružja i da sad počinje bitka za Sarajevo. Onaj drugi koji je imao automatski pištolj je bacio pištolj na sto i rekao da ih nisu ubili nožem, nisu ih zaklali, već pištoljem. Ovaj prvi koji je bio sa nožem mi je rekao da su Muslimane pobili kao svinje pošto ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Samo da nešto pojasnimo, jer nije bilo sasvim jasno u prevodu. Vi ste napravili jedan gest pokazujući kako je nekom isečen grkljan. Da li je taj čovek, to vojno lice napravio taj sličan gest, da li je to uradio onaj koji je imao nož ili onaj koji je imao automatski pištolj?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Onaj koji je napravio taj gest je bio čovek sa nožem i on je u svakom slučaju bio agresivniji od onog drugog. On je i više govorio, čak se i hvalisao o svojim delima. On je takođe pretio i mom kamermanu, pitao ga je je li on Turčin i pretio mu nožem i gledao ga pravo u oči. Moj kamerman je sa juga Francuske (France) i ljudi koji žive tamo imaju malo tamniju put, ako mogu tako to da opišem.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pre nego što nastavimo, da li se vama činilo da su obojica ovih muškaraca bili pijani?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ja mislim da je ovaj koji je imao nož najviše pio. On je najviše i pričao. On je nastavio da pije dok su sedeli sa nama za stolom, dok smo mi jeli i pričali, otprilike dva sata.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su ta dvojica tokom razgovora otkrila kojoj jedinici pripadaju?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, oni su nama odmah na početku rekli da neće da nam kažu imena već možda samo pseudonime, ali su jasno stavili do znanja da pripadaju "Belim orlovima" i da su sprovodili operacije gde god su želeli, u kojim god su želeli selima, da su imali otvorene karte, da su mogli da rade šta su želeli i da im se komandant zvao komandant Marko. Mene je nešto iznenadilo kod ove dvojice, a to je da su oni hteli da plate naše piće. Ja sam odbio da oni plate za bilo šta i na kraju su oni platili svoje piće, mi smo platili svoje jelo. Veoma me je iznenadilo što su oni imali sve-

žnjeve novčanica, dinara, i to sveže štampane novčanice. Imali su i dinare i nemačke marke i to puno, i meni je bilo neverovatno što su oni imali kod sebe toliko novaca. Oni su rekli da ne pripadaju redovnoj vojsci te da ih ne plaćaju i da stoga imaju pravo da pljačkaju i da na taj način podmire svoje potrebe.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sada da vas pitam nešto drugo. Jedan od njih je spomenuo Zvornik, šta je spomenuo vezano za Zvornik? Da li se toga sećate? O čemu je govorio da se desilo u Zvorniku?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Što se tiče područja Zvornika i samog grada Zvornika rekli su sledeće: "Mi smo Srbi i nama su Muslimani pretili, ugrožavali nas. Mi moramo da se štitimo, moramo da štitimo zapad i stoga moramo da očistimo ovo područje". Ono šta je on rekao je da je bitka za Zvornik završena, sada treba da zauzmu Sarajevo, ali čak i više od toga, on se hvalisao onako kako se obično hvališu pripiti vojnici. Rekao je: "Mi nećemo čekati Evropljane, mi čekamo da se borimo sa Amerikancima".

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A koji je od ove dvojice to rekao, onaj sa pištoljem ili onaj sa nožem?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Sve ovo je uglavnom govorio čovek sa nožem. Onaj sa pištoljem je kao prevodio to na engleski kad god smo imali problema da se sporazumemo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas da nam vrlo pricizno kažete, šta su ova dvojica rekla o tome kakav je njihov cilj vezan za Sarajevo?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Cilj koji su oni naveli u mom prisustvu bio taj da je upravo počela borba za Sarajevo, bitka za Sarajevo i da je stoga njihov zadatak bio da očiste područja koja po njima nisu bila bezbedna u okolini Sarajeva, i da su oni dobili određene ruke da mogu da idu, da se kreću oko Sarajeva. I na kraju svega toga, naravno, ja sam sumnjao u sve to, mi smo se slučajno tamo zatekli, ja nisam planirao da se tamo susretnemo sa tim ljudima, oni su sami nama prišli. Pošto sam ja izrazio neke sumnje, oni su insistirali na tome da nas odvedu u svoj komandni centar da bi nam potvrdili da sve ono šta oni govore jeste istina.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine, pre nego što pređemo na ovaj komandni centar, da vas pitam nešto drugo. Vi ste rekli da je jedan od ove dvojice rekao da su dobili dozvolu da zadrže opljačkani novac, novac koji su

opljačkali od onih ljudi koje su proterali. Da li su vam oni konkretno rekli ko im je dao to dopuštenje da zadrže taj novac?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ne, sve šta znam je da je to očigledno bila neka jedinica koja nije bila formirana, recimo na onaj način na koji je bila formirana Arkanova jedinica. Usput da vam kažem da ovaj čovek sa nožem je verovatno bio u Vukovaru i da se nije dobro slagao sa Arkanom. Mislim da se puno tih ljudi nije slagalo, da nisu bili zadovoljni Arkanom i da je uzrok tome bio novac. Njihova jedinica je bila nešto radikalnija i nešto nezavisnija, oni su sami kupovali svoju opremu, uniformu, oružje i za to im je bio potreban novac. I kao što sam vam već rekao, oni su nam sve to objasnili.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kad su vam ponudili da odete u njihov štab, iz paragrafa vaše izjave po Pravilu 89(F) vidimo da su oni vas tamo zapravo i odveli. Sad vas molim da pogledate video ekran pred vama i da nam opišete tu lokaciju koju sada možemo da vidimo na ekranima.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Sad na ekranima se vide ova dvojica ispred restorana, oni su nas zatim odveli na Pale, na mesto udaljeno nekoliko minuta od ove planinske kuće, restorana gde smo se nalazili, i tu je bila kao neka opštinska zgrada i veliki parking ispred.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ovo šta sad vidimo, da li je to snimljeno unutar te zgrade?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, da. To je glavni ulaz u tu zgradu i odmah iza ulaza, sa leve strane se nalazi se veliki parking, a sa desne strane jedna velika prostorija za prijem.

TUŽILAC GRUM: Molim sada da se pusti snimak, ja ću tražiti nekoliko puta da se zaustavimo i da vi to prokomentarišete.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine, ljudi koji se vide sada na snimku u ovom kadru koji je označen sa 2:28, da li prepoznajete ovu dvojicu?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ovaj čovek koji stoji u sredini, koji ima dugačak nož kao što vidite je upravo onaj sa kojim smo razgovarali u restoranu. A sa desne strane se dosta loše, sasvim desno se dosta loše vidi čovek sa pištoljem. Siguran sam da je ovaj sa nožem, ovaj u sredini upravo onaj koji je sedeo sa nama. A ovu drugu dvojicu ne znam.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li prepoznajete sada ljude koji se vide na ovim snimku, ovo je kadar označen sa 2:41?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, sa leve strane se nalazi čovek sa dugačkim nožem, a sa desne strane je onaj drugi koji se igrao pištoljem.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim da se sada ponovo pusti snimak. Gospodine, mi sada ovde vidimo kako oni pune svoje oružje. Da li su se time uglavnom bavili ljudi u toj prostoriji, da li im je to bila glavna aktivnost?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, oni su koristili ovu prostoriju da bi u njoj gledali televiziju, to im je bila kao dnevna soba, tu im je bio kao jedan hodnik i ja sam kasnije shvatio da su tamo držali oružje.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zaustavili smo na kadru označenom sa 3:19. Tu se nalazi jedan muškarac sa leve strane koji ima sivu majicu. Ko je to?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: To sam ja, pre izvesnog broja godina i kao što vidite po načinu na koji sam ja bio obučen, ja uopšte nisam bio pripre-

mljen za tako nešto. Mene je sve ovo iznenadilo. I mene i mog kamermana. Mi smo planirali samo da večeramo i da onda odemo da spavamo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su vašem kamermanu, u jednom trenutku, naložili da isključi kameru dok ste se nalazili u komandnom centru?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, nekoliko puta su nam naložili da prestanemo sa snimanjem, naročito kad su oni tražili oružje, i to će da se vidi vrlo jasno, malo kasnije, na snimku.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sada vidimo nešto što izgleda kao film koji se pušta na televiziji. Možete li nam to objasniti? To je sada kadar koji je označen sa 4:18.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ja sam stekao utisak da se ovo pušta film "Rambo". Sve video trake koje su oni tamo imali su bile sa ratnim materijalom.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li vam se činilo da su se muškarci koji su se nalazili u tom komandnom centru spremali za neke operacije, vojne akcije?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, meni se činilo da ljudi koji su bili tamo su se spremali za akciju, da su mogli da krenu u akciju u svakom trenutku. I videli smo da je većina ljudi koji su bili u toj prostoriji ili bila spremna da krene u akciju ili se upravo vratila iz akcije.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sad smo zaustavili na kadru označenom sa 4:35. Možete li da nam objasnite šta se tu vidi, šta je tu prikazano?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: To je druga prostorija koja se nalazila pored one prve gde je bio televizor. Dakle, ovo je bila druga prostorija za odmaranje. Čovek sa leve strane je takođe imao dugačak nož i napravio je isti pokret, isti gest kao i onaj u restoranu, pokazujući da je i on rezao grkljane ljudima i na taj način ih ubijao.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ovaj čovek za pojasom je imao crvenu beretku. Da li su svi muškarci, svi ljudi u ovom komandnom centru imali crvene beretke?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, bilo je jasno da je sve to jedna jedinica. Jedna jedinica komandosa i da su imali crvene beretke ili na glavama ili u džepovima, dakle svi su pripadali istoj jedinici.

TUŽILAC GRUM: Sada možemo da ponovo pustimo traku i zamoliću vas da nam opišete ono što se bude videlo.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

SVEDOK RIVIJE: Da, ovo je samo ilustracija onoga šta sam vam upravo rekao. Ovaj čovek je takođe imao dugačak nož koji mu se nalazio za pojasom pozadi, a takve noževe su imali i drugi.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ovo je sada kadar označen sa 5:17. Da li je to sad ona prostorija u kojoj se držalo oružje, da li to može da se vidi u ovom kadru?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da. Sa leve strane ovog prijemnog dela i na kraju ovog hodnika se nalazilo mesto kuda su odlazili da uzmu da pakuju oružje i kao što ćemo kasnije da vidimo, bilo je raznog oružja, i lakog i težeg. Kao što sada vidimo, dakle sve se ovo oružje nalazilo pri dnu prostorije i nama očigledno nisu omogućavali da to snimimo. Ovo upravo šta smo videli je bio "Kalašnjikov" (Kalashnikov), a bilo je i drugih vrsta naoružanja.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koliko se ukupno ljudi u ovoj prostoriji pripremało za akciju?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ja mislim da je bilo ukupno oko 20, ali moram da pojasnim da do trenutka kada smo krenuli, kad sam video ovaj autobus na parking, ja sve do tog trenutka nisam verovao da ćemo mi da

pođemo u akciju zajedno sa ovom grupom. Ja sam mislio da se onaj čovek iz restorana samo šalio o tome.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sada vidimo kadar označen sa 6:50, vidimo autobus. Da li su vama i vašem kameramanu dozvolili da uđete u ovaj autobus dok su oni kretali u akciju?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ja mislim da su oni nameravali da nas povedu i mi smo ušli u ovaj autobus na osnovu inicijative one dvojice iz restorana. Ovdje sada vidimo da je ova grupa potpuno opremljena i da je mogla da izvede bilo kakvu vrstu akcije.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U prvom planu ovog kadra vidimo čoveka o kome nam je govorio jedan drugi svedok. Možete li da nam opišete ko je ovaj čovek kojeg sad vidimo u prednjem planu?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: To je čovek sa dugačkim nožem sa kojim smo dugo razgovarali u restoranu. On je taj koji nam je objasnio kako funkcioniše njegova jedinica, on nam je rekao da je najveći broj pripadnika te jedinice došao iz raznih delova Srbije i iz okoline Beograda i objasnio nam je sve mehanizme čišćenja. On je zapravo doveo do svega ovoga, jer on je rekao da može da ide kud god želi jer je imao, imao je određene ruke.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM - PITANJE: Vidi se samo jedan čovek sa bradom neobrijanom, da li je to ovaj čovek o kome govorite?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, to je sve vreme taj čovek o kome ja govorim, on se sve vreme vidi na ovom celom snimku.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A ovaj čovek koji vozi autobus, ko je on?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ovo je onaj drugi čovek koji je bio s nama u restoranu i koji je imao "Kolt" (Colt), pištolj "Kolt". On je bio malo više povučen od svog kolege, ali u svakom slučaju je bio isto tako zaslužan za to što smo mi došli u celu ovu situaciju.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U redu, sada nastavljamo kadar označen sa 7:29. Gospodine, oružje koje je imao ovaj čovek delimično se vidi na snimku. Mogu li da vas zamolim da opišete čega se sećate vezano za ovo oružje?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ja mislim da se ovde radilo o pušci, snajper-skoj pušci sa infracrvenim nišanom. U to vreme ja još nisam bio često u Sarajevu. Kasnije sam često posećivao taj grad, ali u to vreme još nisam znao kako može da se koristi ta vrsta oružja.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sad molim da se nastavi sa snimkom i radi zapisnika ovaj kadar je označen sa 7:44. Gospodine, dok se vidi na snimku kako se kreće autobus, možete li da opišete Pretresnom veću koliko je dugo trajao taj put i čega se sećate vezano za taj put autobusom sa pripadnicima te jedinice?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Putovali smo noću, bilo je otprilike 00.00 ili 1.00. Putovali smo otprilike jedan sat. Ono šta je ostavilo utisak na mene je da nije bilo nikakvih kontrolnih punktova to jest, gde je bilo kontrolnih punktova prolazili smo kroz njih bez zaustavljanja. Ljudi u autobusu bi povremeno se spustili na svojim sedištima na osnovu čega sam zaključio da smo prolazili kroz područje koje nije bilo sasvim pod njihovom kontrolom pa bi se malo sakrili, ali očigledno su se kretali kud god su želeli u ovom području bez ikakve kontrole i ograničenja.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je u jednom trenutku jedan vojni džip pretekao autobus?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da. Tokom tog prvog puta zaustavio nas je jedan vojni džip i naterao nas da se okrenemo i vratimo nazad.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koliko je vremena prošlo od trenutka kad ste krenuli autobusom dok vas nije zaustavio taj vojni džip?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Mislim da je to bilo otprilike sat vremena, da su nas zaustavili posle sat vremena.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sad se nalazimo na kadru označenom sa 9:44. Možete li nam opisati šta se tu sad vidi?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Pošto nas je vojni džip zaustavio, ja sam mislio da to mora da bude da je komandant jedinice zaustavio autobus kad je saznao da su na jedan avanturistički način pripadnici krenuli u tu akciju. Onda smo se mi dakle vratili u komandni centar, u ovu opštinsku zgradu i ja sam tu upoznao osobu koga su pripadnici jedinice zvali komandant Marko. I on je organizovao sledeće putovanje u istom autobusu na vrlo sličan način.

TUŽILAC GRUM: Molim da se nastavi sa snimkom.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dakle, ovo je sad kadar označen sa 9:50, možete li da nam kažete šta se vidi na ovom delu snimka?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Dakle, sad se nalazimo ispred te zgrade, sa desne strane se nalazi komandant Marko. Oni nisu dozvoljavali da snimamo unutra kao što smo mogli prethodno da snimamo. Vidimo ovog čoveka sa dugačkim nožem kako mu nije bilo dozvoljeno da krene sa jedinicom, ovaj drugi put zato što pretpostavljam da je komandant zaključio da nije bilo poželjno njegovo prisustvo. Dakle, ušli smo ponovo u isti autobus, u nešto

ozbiljnijoj atmosferi. Ovo je čovek koga su nam predstavili kao komandanta Marka, komandanta ove jedinice i ove grupe.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ovo je kadar označen sa 10.44. Ovde se sad vidi samo jedna osoba na ovom kadru i upravo ste rekli da je to komandant Marko. On takođe ima oružje. Možete li da nam opišete čega se sećate vezano za to oružje?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Mislim da je ovo takođe snajperska puška. Otišli smo u mesto blizu Sarajeva odakle su pucali snajperi.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kad ste drugi put krenuli iz komandnog centra, koliko je ljudi imalo ovu vrstu snajperske puške sličnu ovoj koja se sada vidi na ovom kadru?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ja mislim da je trojica ljudi imala ovu vrstu oružja, a drugi su imali "bazuke" i drugu vrstu lakog naoružanja.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sad nastavljamo sa snimkom. Ovaj deo video trake je sniman u mraku. Da li je tada tamo zaista vladao mrak?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, ovde smo na uzvisini iznad Sarajeva, Sarajevo je u mraku, sve je bilo potpuno mračno. Na drugom putovanju nisam ništa snimao osim ovog kratkog inserta. Dakle, nalazili smo se na jednom mestu na koje sam se ja kasnije ponovo vratio kad sam ga pronašao.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li da nam kažete gde ste putovali, koliko je to daleko bilo od komandnog centra, to kada ste išli na vaše drugo noćno putovanje?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, mislim da smo išli istim putem. Mogli smo da putujemo jedno 15 minuta duže, ali sve je to relativno u takvoj situaciji i morate uvek da uzmete u obzir plus ili minus pet minuta. Ali smatram da nam je trebalo nekih sat vremena da dođemo do prilaza Sarajevu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Opišite Pretresnom veću šta ste videli kada ste došli na mesto gde se autobus zaustavio?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, osim što je tamo bilo mračno i što je vladala tišina nakon zvukova borbi koje smo slušali celog dana, mogu da vam kažem da je tamo bilo mnogo čaura raznih kalibara.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste tada tamo u mraku mogli da vidite šta se nalazilo pred vama?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ne, ne, ništa nisam vidio, vladao je potpuni mrak.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koliko dugo ste ostali na toj lokaciji?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Tamo smo ostali nekih 10, 15 minuta. Ništa se nije dogodilo, pa je komandant Marko, kao što smo mogli da vidimo u tih nekoliko mračnih slika, odlučio da se njegova jedinica vrati na Pale, pa su to i učinili. Posle povratka na Pale, sa svojim zamenikom, poručnikom koga nismo videli na snimku, a koji je inače, bio student iz Beograda koji je dobro govorio engleski, oni su sa nama otišli natrag u hotel, sa mnom i mojim kamermanom i na parkiralištu hotela imali smo dug razgovor. I tamo sam čuo različite stvari od onoga šta sam čuo od one dvojice ljudi u restoranu ranije. Rekao bih da je to bila jedna ideološka diskusija. Komandant Marko mi je objasnio da je već izgubio medijski rat, pa je želeo da pobedi u ratu mišljenja i da bismo mi na Zapadu trebali da shvatimo da je njihov zadatak da brane Zapad. Iako su došli iz raznih delova Srbije, oni moraju da se bore protiv potencijalne invazije islama. I tada sam prvi put čuo da se spominje takozvana "zelena transferzala" koji kroz Sandžak i Kosovo ide prema Evropi (Europe). On je opširno govorio o problemima sa Muslimanima u Francuskoj i to je bio jedan propagandni govor koji sam već čuo ranije, 1989. i 1990. godine za vreme izborne kampanje za Predsedništvo Srbije i Kosova.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste se sledećeg dana vi i vaš kamerman vratili na lokaciju gde ste bili prethodne noći?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, bilo je dovoljno da pitamo gde je put za Sarajevo. Ljudi su nam to pokazali i vratio sam se dakle na to mesto, a dva dana kasnije saznao sam da sam otišao upravo na isto mesto na kojem sam bio dve noći pre.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Video traka je na 11:15. Kažite nam, šta sada vidimo?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Sve ovo su obronci Trebevića. Kada napustite Pale i šumu u okolini Pala, nalazite se na uzvisinama oko Sarajeva. Cela ova teritorija bila je pod vojnom kontrolom. Možete da vidite hotelske komplekse, restorane i turističke objekte koje sam poznao pre rata, jer sam dolazio tamo pre rata. Možete dakle da videte da je sve to bilo uništeno. Celo to područje držala je vojska, tamo je bila artiljerija i to je bila jedina stvar koju smo videli uz put. Tako da sam snimio nekoliko kadrova iz kojih se dobro vidi da smo na uzvisinama iznad Sarajevom.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zaustavimo traku sada na 12:17 kako bismo Pretresnom veću dali priliku da ovo detaljnije pogleda. Možete li da nam kažete prvo koliko je vazdušnom linijom mesto na kome ste se vi nalazili bilo otprilike udaljeno od Sarajeva?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Vazdušnom linijom bilo je najviše jedan kilometar. Ovo šta se vidi na snimku je jedno ograničeno područje, ali mislim da su najbliže zgrade bile udaljene otprilike jedan kilometar.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li se ovaj deo puta nalazi na mestu gde je autobus bio prethodne noći?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, upravo tako. To je mesto na kome se nalazio parking i prepoznao sam ga zato, jer smo se tamo zaustavili, i ja sam ponovo po danu vidio sve te čaure različitih kalibara. Tako sam shvatio da je to snajperski položaj. To je bilo veoma opasno područje i stalno je moglo da se čuje pucnjava. Bilo je i lakog oružja, bila je i povratna snajperska vatra koja je išla u drugom smeru.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dok ste se vi tamo nalazili, da li ste čuli vatru iz Sarajeva kako dolazi prema vama?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da. To je bila jedna od kritičnih tačaka za snajpere i tamo su zaista i na nas pucali snajperi iz suprotnog smera, tako da pretpostavljam da je ta vatra dolazila sa bosanskih položaja.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sada preskačem jedan deo ove video trake, delove između 13:20 i 17:20. Da li je ovo deo trake snimljen u kasarni "Lukavica" koju ste posetili toga dana?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, nakon Trebevića, a pre nego što smo ušli u Sarajevo, tamo je bila kasarna "Lukavica". Zašto Lukavica? Ja sam prvo želeo da uđem u Sarajevo i shvatio sam od Crvenih beretki i iz onoga šta su nam govorili o etničkom čišćenju kao i onoga šta nam je rečeno o Kozluku, da je sve to potvrđeno. Trebalo je da odemo u Sarajevo, a da bismo došli u Sarajevo, morali smo da prođemo kroz kontrolni punkt kod kasarne "Lukavica". Ja mislim da je u to vreme kanadski bataljon UNPROFOR-a (United Nations Protection Forces) proveravao novinare koji su želeli da uđu u Sarajevo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Moramo imati na umu vreme. Da li želite da kažete da na kraju niste uspeli da uđete u Sarajevo, ali da li ste se kasnije toga dana vratili na lokalitet na kojem ste bili noć ranije i snimili još neke snimke?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da. Nalazili smo se sa jednom ekipom mađarske televizije, oni su uspeli da uđu u Sarajevo, a mi smo morali da se vratimo na Pale i privremeno suspendujemo našu misiju.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sada smo na video traci na poziciji 17:24. Opišite nam šta vidimo?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ovo su snimci snimljene na našem povratku. Ovo su još uvek obronci Trebevića, i to je snajperski položaj. U blizini su se obično nalazili i tenkovi, to ne možete da videte na snimku. Ovde

može da videte da je celo to područje bilo teško naoružano, militarizovano. Konkretno, ono šta nas je iznenadilo je to da su to bile redovne trupe i da su svi topovi bili upereni u jednom smeru. Prema tome, mislim da nije bilo nikakvih sumnji o tome gde se pucalo. Dakle, bez obzira da li se radilo o topovima, tenkovima ili mitraljezima, svi su bili usmereni prema Sarajevu. A to je bio dan kad je bilo mnogo pucnjave, mnogo bombardovanja, grad je stalno bombardovan. Ovo su sve utvrđeni zaštićeni položaji na obroncima iznad Sarajeva.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Položaj 19:30, da li je ovo bilo jedno artiljerijsko oružje?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da. Tamo su se nalazili različiti kalibri oružja i artiljerije. Ovo su sve artiljerijska oružja različitih kalibara. Ovo su položaji koji su bili nešto bolje utvrđeni, nešto bolje zaštićeni. Mislim da je to jedan stari hotelski kompleks i da je na zaštićenijim mestima, poput ovoga bilo više teškog oružja, uglavnom između 120 i 240 milimetara.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Maločas ste spomenuli razliku između redovne vojske i ljudi sa kojima ste bili noć ranije. Kako ste uočili razliku između te dve vrste naoružanih ljudi?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Mislim da su se ljudi drugačije ponašali. Ovde vidimo jedinice vojske, verovatno bivše savezne vojske i to nisu bili komandosi. Njihovo ponašanje bilo je različito. Takođe, na putu tamo primetio sam da su se mnogi vojnici zaustavljali kao da stopiraju. Mislim da mnogi od njih nisu bili zadovoljni što su se našli u toj situaciji.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zaustavili smo video snimak na položaju 21:02. Da li vam je poznata stara sarajevska biblioteka, stara turska biblioteka?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da. Poznavao sam tu zgradu. Nalazila se u centru slike, maločas sam rekao da sam Sarajevo posetio nekoliko puta pre

rata tako da mi je taj kraj bio dobro poznat. Stari gradski centar, Baš-Čaršija i drugo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li se to vidi na ovom snimku i ako je tako, opišite nam koja je to zgrada?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ovo je zgrada u samom centru slike. Zgrada je netaknuta. To je bio 21. ili 22. jul 1992. godine, zgrada je još uvek stajala.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Tačka na kojoj se sada nalazi kameraman, gde se nalazi ta tačka u odnosu na mesto na kome ste bili prethodne noći sa "Crvenim beretkama"?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Sve su to mesta koja su se nalazila relativno blizu jedno drugom. Sve ovo je bilo otprilike nekih kilometar daleko, zatim smo se pomerili u unutrašnjost u šumu prema Palama, tako da sve ovo ovde i svo ovo oružje gde su se usredsredili snajperi, sve je to bilo koncentrisano u jednom području.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A sada smo na 21:58, opišite šta ovde vidimo?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Evo, opet vidimo razliku između paravojnih grupa koje su dolazile iz drugih krajeva i regularnih trupa. Svi su oni išli prema frontu, to su verovatno bili lokalni ljudi koji bi normalno išli autobusom u nekoj drugoj situaciji. To je dakle bio naš put natrag prema Palama i prema Beogradu.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Video snimak je stao na 22:35. I kao što to stoji u izjavi u paragrafima 44 i 45, uspeli ste se vratiti u Srbiju otprilike istim putem kojim ste došli i na Pale. Da li je to tačno?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, išli smo istim putem i našli se u istim situacijama. Prešli smo most kod Zvornika, naišli smo na istu vrstu borbi. U noći

23. prešli smo iz Bosne u Srbiju. Bilo je dosta borbi koje su se vodile čak i na 20 kilometara od zborničkog mosta, čak i noću.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste juče zajedno sa osobljem Tužilaštva radili na dokumentu koji sadrži snimke iz vaše video reportaže i da li ste tada obeležili neke stvari, identifikovali neke stvari na video snimcima?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, da li želite da to komentarišem?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Prvo, recite nam da li je to dokument na kojem ste radili juče i da li taj dokument sadrži vaše beleške o tome? To se vidi na svakoj fotografiji sa video snimka snimljenog u vreme koje stoji na levoj koloni.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, to je taj isti dokument na kojem smo radili juče. Apsolutno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je video snimak koju ste videli danas tačna verzija snimka koji ste videli vi i vaš kameraman u julu 1992. godine?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, sve je tačno. Svi ovi snimci.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, nudim sada sve ove snimke na uvršćenje i molim da ovaj dokument sa fotografijama i beleškama takođe uđe u dokazni materijal pod tabulatorom 2, dokaznog predmeta 529, što je sam video snimak.

sekretar: Video traka biće 539, tabulator 1 biće inserti koje smo danas videli, a tabulator 2 biće fotografije.

TUŽILAC GRUM: Moram samo da konstatujem da postoji jedna greška. Ovde kod treće fotografije vreme stoji 3:34, a trebalo bi da bude 4:34. Radi se o grešci u kucanju. Nemam više pitanja.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Rivije, snimke koje ste snimili u Bosni, u julu 1992. godine koji smo ovde delimično videli kroz jednu se-

riju različitih scena, nastoje da prikaže neku atmosferu na ratištu, je l' tako? Na tom području na kome ste vi bili.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ovaj film nije film koji je napravljen po naružbi. To nije situacija koju sam ja stvorio, to je situacija koju su stvorile same Crvene beretke. Jednostavno rečeno, ja sam dobio odgovore na stvari koje sam čuo u Mađarskoj o Kozluku. Ja nisam tu uspeo da obuhvatim i iskaze samih ljudi iz Kozluka, ali takođe nisam hteo da sumnjam u bilo čiji iskaz unapred, bilo u iskaze tih ljudi ili "Crvenih beretki". Tokom tog vremena, dve priče su se međusobno potvrdile. Oni su mi objasnili sve mehanizme etničkog čišćenja u Istočnoj Bosni i sve kroz šta su morali da prođu ljudi iz Kozluka ili ljudi u Zvorniku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da se kratko zadržimo na tom Kozluku, jer ovde je bio svedok koji je bio predsednik Kozluka. Koliko se sećam njegovog svedočenja, građani Kozluka su zahtevali da napuste područje i uz pomoć Crvenog krsta, preko Srbije evakuisani u Mađarsku. Po svojoj sopstvenoj želji. To je poznato, je l' vam to poznato?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Verzija stanovnika Kozluka, vi ste spomenuli ako se ne varam predsednika, gradonačelnika Kozluka, mislim da mislite na tog čoveka, njegovo ime je bilo Fadil, dakle ta verzija je bila nešto šta sam ja morao da proverim. Ali ono o čemu sam se ja raspitivao nije bilo to. Ja sam slušao ono šta su govorile žene iz Kozluka, mnogo njih. I kad čujete te žene, a pogotovu se sećam jedne koja je rekla da je i njena beba ubijena, bila je stara samo nekoliko meseci, a jedan vojnik uhvatio je tu bebu za noge i ubio je. Druge žene rekly su da su njihovi muževi i očevi ubijeni. Ja ne znam da bi se pod takvim okolnostima moglo da kaže da su ti ljudi želeli dobrovoljno da odu. Prema tome, ja sam samo snimio te iskaze, sirove iskaze i to sam samo želeo da pokažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Rivije, pa mi ništa od tih iskaza nismo videli. Ja govorim o onome o čemu ste vi ovde svedočili. A svedok iz Kozluka je objasnio da su oni svi nesmetano otputovali u Mađarsku, dakle niko nije ...

SUDIJA MEJ: To ste već rekli svedoku, gospodine Miloševiću i on je na to odgovorio. On je odgovorio da je razgovarao sa ljudima i da je čuo ono šta je čuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej (May), ja bih se zadržao na onome o čemu je svjedok ovde svedočio.

SUDIJA MEJ: Čekajte, čekajte. Sigurno možete da ga pitate o tome šta je on rekao u glavnom iskazu. Ali ako jednostavno ponavljate pitanja koja ste već postavili, onda već trošite vreme. Dakle, vi ste njemu izneli tvrdnju šta su svjedoci o tome rekli, a on je na to odgovorio. Sad možete da ga pitate nešto drugo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ga upravo pitam o njegovom filmu, pošto je njegov film upravo najveći deo njegovog svjedočenja i pitanje je bilo, da li on izražava atmosferu na tom ratom zahvaćenom području na kome je on taj film snimio?

SUDIJA MEJ: Gospodine Rivije, ne znam tačno šta znači to pitanje, ali pretpostavljam da bi se moglo postaviti sledeće pitanje. Da li smatrate da vaša reportaža tačno odražava atmosferu koja je tamo vladala i da su tačno snimljeni lokaliteti na filmu?

SVEDOK RIVIJE: Gospodine Mej, malo me iznenađuje vaše pitanje. Jer kad se takve stvari snimaju ...

SUDIJA MEJ: Čekajte, čekajte, ja pokušavam da formulišem pitanje koje je optuženi postavio kako bi tu bilo nekog smisla. Prema tome, nemojte da se smatrate uvređenim. Možda bismo to mogli da kažemo ovako. Postoji li nešto šta vi niste snimili, a šta bi moglo da baci drugačije svetlo na ono šta smo videli, na ono o čemu ste govorili?

SVEDOK RIVIJE: Da, shvatio sam vaše pitanje, shvatio sam smisao pitanja i nisam se našao uvređenim ni na kakav način. Ali kao što sam rekao, nije se tu radilo o atmosferi, o ambijentu, radilo se o činjenicama koje smo dobili od ljudi u Kozluku, a koje smo emitirali na francuskoj televiziji. Snimci "Crvenih beretki" nisu snimci koje smo mi na neki način artificalno stvorili, to su stvarni snimci. Oružje "Belih orlova" to nije oružje koje je u suprotnosti sa video trakom koju je snimio Rambo. Prema tome, to su bili snimci situacije u Bosni koja je bila situacija velike konfuzije, barem se takvom mogla činiti ljudima koji su došli spolja. Međutim, jednom kad dođete na lice mesta, stvari postaju veoma jasne. Zato ja nisam tražio nikave iskaze ljudi, ja sam samo snimao

događaje onako kako su se oni odvijali. Često sam improvizovao, ali snimao sa ono šta se tamo dešavalo bez toga da o tome donosim neke sudove.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mi smo videli šta ste vi snimili. Vi ovde stalno pominjete Kozluk. Možda sam ja nešto propustio, ja nisam video ništa što ima veze sa Kozlukom na vašem snimku, ili je možda to prekočeno u emitovanju, ali zaista nisam ništa video u vezi sa Kozlukom na vašem snimku.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Razlog što sam ja uopšte otišao u Bosnu je bio taj što sam ja čuo svedočenje šta se događa u Istočnoj Bosni. I ja stojim ovde na raspolaganju Pretresnom veću i mogu da iznesem sva ta svedočenja koja sam ja čuo, imena ljudi koji su ih dali, datume i sve ono šta su oni rekli vezano za etničko čišćenje u tom periodu u julu 1992. godine u Istočnoj Bosni.

SUDIJA MEJ: Ja mislim da je sad vreme za pauzu. Izvolite, gospodine Grum.

TUŽILAC GRUM: Ja samo moram da kažem da mi imamo i drugi rad svedoka koji se tiče Kozluka. Mi to nismo nameravali da uvrstimo, ali ako vi želite, mi to posedujemo.

SUDIJA MEJ: Ne, hvala vam. Gospodine Rivije, mi ćemo sada da napravimo pauzu od 20 minuta. Mogu li da vas podsetim, kao što podsećam i druge svedoke, da ne govorite o vašem svedočenju sve dok ga potpuno ne završite. Pauza od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, imate sat i 10 minuta, ukoliko vam toliko bude potrebno za dalje unakrsno ispitivanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, gospodine Rivije, u vašem svedočenju koje smo slušali danas i snimcima koji su dati, nema ništa iz Kozluka, je l' tako?

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Grum, možda biste hteli da ponovite jer izgleda da optuženi nije čuo. Dakle, nije sporno da ne postoji ništa o Kozluku šta

je prikazano ovde u sudnici, možda biste to mogli ponovo da kažete da bi čuo optuženi.

TUŽIJAC GRUM: Da. Časni sude, ovaj svedok je snimio reportažu o Kozluku u Mađarskoj i to je prikazano na ARTE televiziji i to možemo vama da dostavimo ukoliko želite. Drugi deo predstavlja sirovu reportažu o njegovim pokušajima da uđe u Kozluk. Njemu nikada nije bilo dozvoljeno da uđe u Kozluk i on to rekao u svojoj izjavi po Pravilu 89(F). Prema tome, nema nikakve reportaže o Kozluku, samo zato što njemu nikad nije bilo dozvoljeno da uđe u to mesto.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ono šta se na filmu može videti u ovom ratom zahvaćenom području, u ovome što smo gledali, to su snimci nekog vremena kada se ne odvijaju neka borbena dejstva, jer na snimku nema nikakvih borbenih dejstava, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Bilo je borbenih dejstava, trebalo je samo da slušate audio snimak dela reportaže i onda biste zapravo čuli kako se puca iz lakog naoružanja ili kako se puca iz teškog naoružanja, ali u svakom slučaju, ne baš tokom celog snimka. Ali to je televizijski snimak. Može jasno da se čuje na snimku da je bilo borbi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dakle u filmu nisu prikazane borbe i tek se ponekad čuje neki pucanj iz neodređenog pravca, ali nemate snimak borbenih dejstava, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ukoliko pod tim podrazumevate to da paljba iz topova nije borbeno dejstvo, šta onda jeste borbeno dejstvo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja nisam video nigde na snimku neke topove kako su u vreme paljbe snimljeni. Samo o tome govorim. Recite mi, gospodine Rivije, da li sam u pravu ako konstatujem da jedino borbeno dejstvo koje ste snimili i koje je pomenuto u sažetku, zapravo ispaljivanje metka iz pravca Sarajeva prema srpskim položajima. To vam je u paragrafu 37, 38 sažetka, a minutaža na traci je 12:57. Tako sam ja zabeležio.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, upravo tako. Ukoliko ste se vi nalazili na mestu na koje se pucalo iz snajpera, i ukoliko se uzme u obzir to da je pucanje iz snajpera zapravo bilo borbeno dejstvo i da je bilo upereno protiv

nas, nas civile i predstavnike štampe, onda da, možemo da zaključimo da sve ono šta se tamo događalo jeste bilo borbena dejstva ili borbena dejstva. Ali nema nikakve sumnje u pogledu lokacije odakle je vršeno ispaljivanje, tako da smo mi mogli da zaključimo kuda je upereno ovo pucanje iz teškog naoružanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači jedino ste snimili kako Muslimani u jednom trenutku pucaju na Srbe. I ništa drugo što se samih borbi tiče, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ukoliko vi mene pitate da li su Muslimani pucali na Srbe, moj odgovor je da ne mogu da vam kažem ko su bili Muslimani. Oni su bili Bošnjaci, a ne Muslimani u vreme kad je vojska bila na uzvišenjima oko Sarajeva. Prema tome, to su bili delovi savezne vojske. Zapravo, ne mogu da odgovorim na to vaše pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To su bili delovi Vojske Republike Srpske, koliko ja znam iz tog vremena, a ne savezne vojske. Vi i ne govorite u svojoj izjavi o nekoj saveznoj vojsci. Je l' tako, gospodine Rivije?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: U svojoj izjavi ja sam spomenuo dva različita elementa oružanih snaga koje sam ja video. Prvo su bili pripadnici onoga šta sam ja smatrao redovnom vojskom i nisam mogao formalno da ih identifikujem, sem kad sam bio na uzvišenjima oko Sarajeva, kad sam primetio da je svo oružje okrenuto u jednom jedinom pravcu. S druge strane, onih nekoliko sati koje sam proveo sa Crvenim beretkama mi je pokazalo da su to bili pripadnici srpskih paravojnih jedinica. Diskusije su bile vrlo jasne, vrlo jasno su to potvrđivale. Ja nisam sprovodio nikakvu istragu oko onih snaga koji su se meni činili kao delovi redovnih snaga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, redovne Vojske Republike Srpske. Međutim, ovi mladići s kojima ste se upoznali u restoranu, a zatim tamo gde su oni živeli, spavali, gledali televiziju, pa u autobusu, išli u neku neobavljenu akciju i vraćali se dva puta. Po onome šta vi svedočite oni pripadaju paravojnoj grupi "Beli orlovi", je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, upravo tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na strani 12 ovog sažetka vašeg stoji da vam je neko od tih "Belih orlova" iz kafane, onaj koji nosi nož, rekao: "Dolazimo sa svih strana da spasemo srpski narod, to je naša dužnost", citiram

vas. Da li je jasno da ova rečenica ukazuje da se radi o grupi dobrovoljaca organizovanih u jednu paravojni grupaciju koji su došli iz različitih krajeva vođeni nekim ličnim osećanjima obaveza da pomažu svom narodu, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ukoliko govorite o raznim područjima Srbije, o Beogradu, onda da. Neki pripadnici ove grupe su rekli da su bili iz Srbije ili iz okoline Beograda. Neki su bili čak i studenti u Beogradu. Sociološki sastav ove grupe je po meni bio nejasan. Što se tiče komandanta Marka, ja sam stekao utisak da je on bio profesionalno vojno lice, da je bio kapetan u jugoslovenskoj vojsci i da je imao jedno jasno ideološko opredeljenje i da je smatrao da treba da brani neke vrednosti koje su bile njegove vrednosti. Što se tiče ostalih pripadnika te grupe, oni nisu bili samo studenti nego su pripadali raznim društvenim kategorijama i čak sam povremeno imao utisak da se radi o kriminalcima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li se može izvući zaključak iz onoga šta ste vi videli ii onoga šta ste vi snimili ovde i objašnjavali da su "Beli orlovi" bili, dakle, neka samostalna i nezavisna paravojna formacija izvan Vojске Republike Srpske? Izvan bilo kakve druge zvanične strukture, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Način na koji su oni funkcionisali je ukazivao na to da oni nisu pripadali jednoj klasično organizovanoj vojnoj jedinici. Kad smo videli istočni deo Bosne kroz koji sam ja prošao dva puta, videli smo da je nemoguće kretati se tamo uopšte, a da vas ne zaustavljaju svakih 30 sekundi. Bilo je kontrolnih punktova svuda i bilo je nemoguće slobodno da se kretate tamo. Prema tome, reći da je ova grupa bila kompletno nezavisna i da nije bila pod nekom višom instancom je možda malo suviše slobodno. Jer da bi jedna grupa ovako slobodno funkcionisala kao što je ova funkcionisala, da bi imali pravo da kažnjava i pljačka civilno stanovništvo, a da sve to bude urađeno bez nekog planiranja i organizacije je jednostavno neizvodljivo, po mom mišljenju. Stoga, ja zapravo ne mogu da odgovorim na ovo vaše pitanje, da li je postojala neka viša nadređena instanca koja je organizovala ovu grupu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa vi ste rekli u vašem jutrošnjem ispitivanju, ne pripadaju redovnoj vojsci, a kažete imali pravo da pljačkaju. Čini mi se malo kontradiktorno, ko nekome može dati pravo da pljačka. Da li postoji uopšte pravo na pljačku kao izraz? Ko im je mogao dati pravo da pljačkaju, čak vam je postavljeno pitanje, ko im je dao to pravo, vi ne znate ko im je dao to pravo. Je li tako, gospodine Rivije?

SUDIJA MEJ: Ovde postoje dva pitanja. Ukoliko možete odgovorite na jedno ili na drugo ili na oba, gospodine Rivije, izvolite.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Meni je ovde postavljeno pitanje da li sam ja znao da li postoji neka viša, organizovana instanca koja bi dozvolila ovoj jedinici da vrši takve radnje? Što se toga tiče, ja ostajem pri onome šta sam rekao, da ne znam dovoljno o tome da bih mogao da dajem kompetentno mišljenje. Prema tome, ne znam. Što se tiče ovog drugog pitanja, ono je vezano za to kako se ova jedinica kretala po većem delu Bosne i prolazila kroz kontrolne punktove koje su držali kako pripadnici redovne vojske, tako i policije. I ukoliko pogledate onaj kadar o kontrolnom punktu u Zvorniku, videćete da su se tamo nalazili i ljudi u plavim uniformama, dakle policajci i pripadnici vojske. Takođe je tamo bila i policija. "Crvene beretke" su prolazile kroz te kontrolne punktove, što znači da su imali neka ovlašćenja. Ukoliko se radi o višoj instanci, o nekom višem organu vlasti, vidite da je tu postojala stalna veza, oni su imali "toki-voki" i bili su u konstantnoj vezi i prema tome, mogli su da prolaze iz jednog sela u drugo, sa jednog kontrolnog punkta ka drugom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, skrećem vam pažnju na vaš sažetak. Vi se u tački 6 nastavljate na prethodnu tačku, kažete imali ste utisak da su bili nervozni zbog vašeg prisustva, na kraju tačke 5, bilo običnih vojnika, drugih vojnika s crvenim beretkama, neki su izgledali kao paravojska i tako dalje, i onda kažete vrlo decidno u tački 6, na tom mestu, pažnju gospodina Rivijea privukla je jedna Srпкиnja koja je se nalazila pokraj tela svog sina koji je ležao kraj puta, je li tako? To piše u tački 6 vašeg sažetka.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, tako je, upravo je tako. Dok su nas pregledavali na kontrolnom punktu gde smo čekali sat vremena da se provere naši akreditivi, to nije snimljeno na video snimku, ali tu se nalazio jedan mladi Srbin koji je upravo bio ubijen, mladić od 18 godina, i njegova majka je došla da pokupi njegovo telo. Predstavnik za štampu koji je nas tamo proveravao na punktu nam je objasnio da je to bio osamnaestogodišnji mladić, Srbin, i da su oni isto tako trebali da predstave svoje gledište.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, u paragrafu 43 vašeg sažetka, a inače imate na videu to na traci 21:58, piše: "Ovaj snimak prikazuje smenu regularne voske na artiljerijskom položaju. Ovi vojnici izgledaju bitno drakčije od paravojske koju smo videli prethodnog dana. Izgledaju više kao profesij-

onalna vojska i čini se da odlaze kući i vraćaju se na zadatak na artiljerijskom položaju". To je dosad bio citat iz vašeg sažetka. Dakle i ovo ukazuje da "Beli orlovi" koje ste sreli su bili atipična i neregularna grupacija za razliku od ove druge grupe vojnika koja je regularna, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, apsolutno tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na filmu se čuje da neki pripadnici "Belih orlova" govore ekavski, što je izgovor koji se koristi u Srbiji, a neki ijekavski šta je varijanta koja se koristi u Bosni i Hercegovini i, uopšte u zapadnim ...

SUDIJA MEJ: Ne dobijamo prevod, molim vas ponovite pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ponoviću, gospodine Mej. Na filmu se čuje da neki pripadnici "Belih orlova" govore ekavski što je izgovor koji se koristi u Srbiji, a neki ijekavski, što je varijanta koja se koristi u Bosni i Hercegovini i uopšte u zapadnim oblastima srpskog govornog područja. To je negde oko dva minuta i 30 sekundi od početka filma. Jedan od tih pripadnika ove paravojne formacije pita drugog: "Šiptare, gdje je moja košulja", dakle govori na način na koji se govori u Bosni i Hercegovini. Prema govoru tih "Belih orlova" se može zaključiti da su oni zaista došli iz različitih krajeva sa obe strane Drine. Je l' vam to poznato?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Kao što sam vam rekao, ja sam zaista stekao utisak da je ovo bila grupa sastavljena od ljudi različitog društvenog porekla. Ja sam razgovarao sa nekima u restoranu i neki pripadnici jedinice su bili iz Srbije, to su otvoreno rekli. Od 20 pripadnika te grupe koji su krenuli na zadatak zajedno sa nama dakle od tih 20, ja sam razgovarao sa četvoricom, i trojica od ove četvorice nisu bili iz Bosne. Vi ste ovde spomenuli Šiptara, dakle to bi trebalo da bude osoba sa Kosova ili iz Albanije (Albania).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To može da bude nadimak. A ja nisam pomenuo Šiptara zbog toga što je neko sa Kosova, nego zbog toga što kaže: "Gdje je moja košulja". "Gdje je" reč koju ne bi rekao neko ko je iz Srbije, ko govori ekavski već neko ko je s druge strane Drine, "gdje je moja košulja". I ja upravo govorim o tome da se može zaključiti da su oni, pripadnici cele te paravojne formacije iz različitih krajeva, sa obe strane Drine. Je l' vam to poznato?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, čini mi se sasvim verovatnim to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Rivije, vi ne govorite srpski, na snimku se vidi da ste u Bosni komunicirali na engleskom, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je neko naknadno preveo sadržinu onoga šta je na srpskom jeziku izgovoreno na traci?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ne. Da budem sasvim jasan, sada se radi o traci na kojoj su prikazane Crvene beretke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ova jedinica "Belih orlova" o kojoj vi govorite. Nije vam dakle prevedeno šta se govori na traci i vi ste dakle doneli film, svedočite polazeći od tog filma, a ne znate šta se u tom filmu govori, šta govore ti ljudi.

SUDIJA MEJ: Ovo je vaš komentar. Svedok je objasnio kako se sve to desilo. On je objasnio šta je video, on ne može da kaže ništa više od toga. Predite na nešto drugo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ova paravojna formacija "Beli orlovi", kako ste sami naveli i kako se vidi na snimcima, ima crvene beretke. A onda ste rekli u paragrafu 5, koji sam upravo pomenuo da ste na kontrolnom punktu, nakon prelaska bošanske granice videli grupu muškaraca koji su gledali u neku kartu, među kojima su neki opet nosili crvene beretke. Da li su i oni bili "Beli orlovi"?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Hteo bih da preciziram nešto. Ja nisam rekao da je ova jedinica, da je ova paravojna grupa bila "Beli orlovi". To su oni sami rekli, ova dvojica sa kojima sam razgovarao u restoranu. Dakle, samo to da bude jasno. Što se tiče kontrolnog punkta, jeste tamo bila jedna grupa u kojoj su bili ljudi u raznim uniformama. Ja sam tek bio stigao u Bosnu i nisam uopšte znao o čemu se tu radi, ko je sve umešan. Prema tome, ja ne mogu da vam kažem da li su ovi ljudi u crvenim beretkama i ljudi u drugim uniformama koji su razgledali tu kartu bili pripadnici te jedinice. Sve šta mogu da vam kažem je da nisam video te ljude na Palama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste maločas kad ste govorili rekli da ste otišli, kad ste došli na Pale, otišli u restoran koji se zvao "Koran" i da ga je držao Musliman, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ne, ono šta sam ja rekao je da su meni rekli za restoran koji je bio u planinskoj kući. Kada su pripadnici paravojne jedinice došli da sednu za naš sto, onda su mi rekli da to mesto drži Musliman i da zato moramo da naručimo meso, zato što oni uvek imaju dobro meso i to mesto, taj zaseok gde se nalazio restoran se zvao Koran.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali nesumnjivo, to ste utvrdili dakle da je taj restoran vlasništvo nekog Muslimana koji drži restoran, je l' tako, bez obzira kojim povodom su vam to rekli, da li zbog mesa ili zbog bilo čega drugog?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ja lično nisam proveravao je li vlasnik bio Musliman ili ne, nisam postavljao to pitanje.

SUDIJA KVON: Ako pogledate tačku 9 vaše izjave, videćete da tu stoji: "Gospodin Rivije je video da se vlasnik restorana za koga je smatrao da je bio Musliman uplašio kada je video da su ovi ljudi ušli u njegov restoran". To stoji u tački 9.

SVEDOK RIVIJE: Da. Došlo je do greške u ovoj izjavi, gospodine Kvon, i mi smo ispravili tačku 9, paragraf 9. Ispravku možete da nađete u prilogu gde smo uneli izmene u ovaj pasus i objasnili da su te reči izgovorili pripadnici paravojne jedinice, a ne ja. Ovo je ispravka uneta pod tačkom 47.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije, ako bih mogao da dodam ovome što je sudija Kvon pitao, tačno je da je došlo do ispravke, ali nije ispravljeno i ovo da je on tada rekao da je on zapazio da se uplašio taj čovek, to nije ispravljeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ispravka se, gospodine Rivije, odnosi na ime kraja u kome je restoran, ali se ništa ne menja u pogledu činjenice da je vlasnik Musliman, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: To ne menja stvar, jer pripadnici paravojne jedinice su rekli da je on bio Musliman. E sad što se tiče toga da li se taj Musliman plašio ove novonastale situacije, ja ostajem pri tome da je on izgledao uplašen zbog svega toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali on na Palama, administrativnom centru Republike Srpske, Musliman, drži restoran. To je pretpostavljam,

gospodine Rivije, nesporno. A da li to ukazuje da je, ne samo na Palama koji je administrativni i vojni centar usred rata jedan Musliman drži restoran, da je to izraz jedne sasvim uljudne tolerancije koju ste mogli da zapazite?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ja sam jedino primetio da je taj čovek bio uplašen, ali ne mogu da dam nikakav komentar više na to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da ne ulazimo sad zašto ste došli u Bosnu i Hercegovinu, naime došli ste nakon ovog intervjua sa izbeglicama iz Kozluka koji ste obavili u Mađarskoj, tu niste stigli, ali ste stigli na Pale, u stvari na Pale ste stigli da biste dobili novinarsku dozvolu, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, prvo sam otišao u Beograd da bih tamo dobio akreditaciju, privremenu akreditaciju uz pomoć koje bih ušao u Bosnu gde bih dobio jednu trajniju akreditaciju u Bosni za koju sam platio 50 dolara. Takođe sam trebao da dobijem akreditaciju za svog kamermana. Otišao sam u centar Beograda i tamo se odlučivalo da li mogu da dobijem akreditaciju ili ne, na samom početku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U samom Beogradu, pretpostavljam, niste imali nikakvih problema, ali su vas oni uputili, pošto nisu nadležni za to, da morate ići na Pale da dobijete dozvolu za Bosnu, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Naprotiv, ja sam stekao utisak da su oni bili kompetentni i nadležni za ta pitanja jer oni su me uveli unutra, nazvali telefonom Pale i uveli me u evidenciju. Ja nisam bio prvi novinar koga su evidentirali, i u svakom slučaju, oni su bili nadležni za to da mi izdaju privremenu akreditaciju. Kad sam ja prošao most kod Zvornika, ovaj dokument mi je davao pravo da se krećem po Bosni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razumem, vi ste objasnili u ovom ispitivanju da ste to jutro zapravo otišli u novinsku agenciju u Beogradu, u "Tanjug", pa su oni kontaktirali sa novinskom agencijom Republike Srpske "Srnom", rekli da vi želite da idete tamo i uputili na Pale gde vam je izdata dozvola koju ste ovde priložili, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, ova dozvola je izdata u Beogradu, taj dokument je izdat u Beogradu i taj dokument mi je davao pravo da se krećem i stoga sam ja zaključio da postoji neka veza koja omogućava novinarima da budu akreditovani ukoliko žele da idu iz Beograda za Bosnu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ovde imate ovu dozvolu, ona je dođuše data pod rednim brojem 034173715 u kojoj piše: "Vojska Republike Srpske Bosne i Hercegovine, Sarajevsko-romanijski korpus" i onda krupno, "dozvola" i agenciji vašoj, ime i prezime Rivije Mišel, broj pasoša i broj 226 kad vam je izdata, na ovom pečatu koliko mogu da vidim piše Sarajevo, odnosno izdata vam je na Palama, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, ova dozvola je izdana na Palama u razmenu za onu štampanu legitimaciju koju sam dobio u Beogradu. Ali, mislim da bez te iskaznice koju sam dobio u Beogradu, ne bih mogao da pođem iz Zvornika do Pala. Ja sam sa sobom nosio samo moju pres karticu. Tada, u to vreme imajući u vidu situaciju, to je bilo nemoguće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali izdata vam je dozvola da možete da se krećete i da obavljate svoj novinarski posao upravo na Palama. I tamo ste platili to šta kažete da ste platili za dozvolu, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, vidimo da je ova legitimacija izdata na Palama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. E sad, kažete da ste odmah nakon dobijanja dozvole otišli u hotel, sreli ta dva pripadnika "Belih orlova" kod kojih ste, kad su zapodenuili razgovor s vama, počeli da se raspitujete o Kozluku, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da. Postavljao sam im pitanja o Kozluku i o Zvorniku. Jer u logoru u Mađarskoj nisu bile samo izbeglice iz Kozluka nego i iz Zvornika. Zato sam postavljao samo pitanja o celom tom kraju. Odgovor koji sam dobio je bio: "Sad smo s tim krajem gotovi i idemo da sredimo Sarajevo". Taj je odgovor bio veoma jasan. Kad bih govorio o Kozluku, oni su se pravili da ne razumeju o čemu govorim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Oni nemaju nikakve veze s Kozlukom, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ja mislim upravo suprotno, oni su itekako imali veze sa Kozlukom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda možemo da zaključimo da ste vi u čitavom tom ratnom metežu gde u ratnim operacijama učestvuju hiljade ljudi na svakoj strani imali neverovatnu takvu okolnost da, iako niste stigli u Kozluk već u prilično udaljenim Palama, odmah naletite na neke ljude koji

su bili u Kozluku i koji su vam objašnjavali gestovima kako su tamo poklali muslimansko stanovništvo, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Upravo tako. Bili su veoma eksplicitni. Veoma eksplicitni gestovi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je vama uopšte poznata činjenica da stanovništvo Kozluka nije poklano nego je kolektivno napustilo Kozluk i u svojstvu izbeglica uz posredstvo Crvenog krsta napustilo ...

SUDIJA MEJ: Ne, već ste tu tvrdnju izneli pred svedoka. Sve šta svedok može da kaže je ono šta su mu rekli ti ljudi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a recite mi, molim vas, gospodine Rivije, kako stoji u paragrafu 9 ovog vašeg sažetka ta dva pripadnika paravojske su u momentu kad ste se vi s njima upoznali bili pijani, a tokom dvočasovnog razgovora s vama su nastavili da piju, je l' tako? Evo, gledam tačku 9 kažete: "Kad je svedok odgovorio potvrdno, pitao je za auto s francuskom registracijom, ovaj je počeo da priča o tome kako su Francuzi i Srbi oduvek bili dobri prijatelji". E onda u tački 10 kažete: "Ova dvojica su sela, naručila još pića i tokom dva sata ispričali su gospodinu Rivije i njegovom snimatelju mnogo priča", je l' tako? Znači sve vreme, oni su došli pijani i nastavili da piju ta dva sata. Je l' tako, gospodine Rivije?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Kada je reč o onoj dvojici ljudi koji su pripadali Crvenim beretkama i koji su seli za naš stol, bilo je sasvim očigledno da je jedan od te dvojice, onaj s dugim nožem bio pomalo pripit. To nije bio slučaj sa drugim čovekom, onim koji je nosio pištolj. Tokom celog našeg razgovora ta dvojica su nastavili da piju. U stvari, mislim da se radilo o sledećem. Videli su francuski automobil, francuskog novinara i želeli su da se pokažu kao vojnici, pa je razgovor skakao sa jedne teme na drugu. To nije bio veoma koherentan razgovor. Ali, ja bih takođe primetio *in vino veritas*.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to je poznata poslovice, ali nekad se u pijanstvu mnoge druge stvari pričaju. A recite, molim vas, pošto se iz filma vidi da su bili pijani, evo, recimo u filmu 7:30 do 7:35, čuje se kako se neko obraća jednom od vaših poznanika iz restorana, onome koji je vozio autobus i kaže, to se čuje na filmskoj traci: "Ako ne možeš da voziš, nemoj da voziš. Vidiš da ste pijani. Ja ću da vas vratim". To se vrlo jasno čuje, dakle

vi razgovarate sa dvojicom pijanih ljudi i svedočite šta vam dva pijana vojnika u kafani pričaju.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ne radi se tu samo o toj dvojici. Već sam vam rekao da je jedan od njih došao pripit, a drugi nije bio pripit. I dok smo mi večerali, oni su pili zajedno s nama. Prema tome, želeo bih da istaknem da su oni želeli da plate naše piće, međutim ja to nisam prihvatio, insistirao sam da svako plati za sebe. Tokom večere jedan od te dvojice bio je pijaniji od drugog i ja mislim da su zato sa nama toliko puno razgovarali, pogotovu onaj s dugim nožem. Kasnije, kada smo videli celu jedinicu i kada smo razgovarali s komandantom Markom, ja sam s njim mnogo razgovarao u povratku sa drugog puta prema Sarajevu, njegov poručnik je bio student u Beogradu, on je studirao engleski i prevodio je naš razgovor. Taj razgovor je bio veoma ozbiljan, radilo se o političkim pitanjima. Oni su mi objasnili s jednog ideološkog stanovišta zašto oni u tom delu Bosne preduzimaju etničko čišćenje. Ja u tom trenutku nisam imao nikakvog razloga da im ne verujem. Oni su govorili i o vojnim operacijama u tom delu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Rivije, niste ništa snimili, je l' tako? To je ono šta ste vi razgovarali. To tvrdite, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Kad je reč o ovom drugom razgovoru, razgovoru sa komandantom Markom, kojeg smo snimili i koji se nalazio u autobusu tokom drugog puta, da, nismo snimili taj razgovor sa njim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, niste snimili, a s ova dva pijana čoveka razgovarate. A da li ste iz filma vidi, gospodine Rivije, a vi ste osim filma osetili i tu atmosferu, da ukupno ponašanje tih ljudi za koje vi kažete da su "Beli orlovi" bilo potpuno neozbiljno i praktično suludo? Evo imate, recimo, u trećem minutu, 11 sekundi, jedan od pripadnika paravojske, to je onaj što se raspitivao gde mu je košulja, ludački se smeje, u pet minuta i 55 sekundi onaj što nosi nož se plazi u kameru, a u sedam minuta i 25 sekundi pred kamerom pravi razne grimase, izmotava se, to je sve rezultat pijanstva, je l' tako ili nije? Vi to sve imate na svom filmu. Krevelji se, kikoće se neobuzdano, plazi jezik u kameru, mislim ponašanje potpuno ...

SUDIJA MEJ: Ali kako glasi vaše pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se nesumnjivo radi o pijanim ljudima koji se izmotavaju? Zar to nije očito sa tog filma?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Pa to bi moglo i drugačije da se protumači. Kad vidite oružje koje su ti ljudi nosili i kad vidite kakva su sredstva imali na raspolaganju, kako su se neometano kretali okolo, prolazili kroz kontrolne tačke bez pokazivanja svoje dokumente, lako može da se zamisli šta se dešavalo u selima, nekim selima u koja su ti ljudi dolazili poput slobodnih radikala i radili šta su hteli. Prema tome, to je ono šta sam ja video, ja sam video kako se oni ponašaju. I njihovo ponašanje je sasvim u skladu sa iskazima ljudi iz Kozluka, u skladu sa onim šta su mi ti ljudi rekli. Neki od njih bili su u Mađarskoj, ali mnogi su ubijeni. Jedna od žena iz Kozluka rekla nam je da su iz Kozluka odvezena tri puna kamiona leševa. Prema tome, ja lako mogu da zamislim da su pripadnici tih paravojnih formacija, bez obzira kakvi moralni sudovi mogu da se donesu o njihovom ponašanju, lako se može zamisliti da su se oni u selu ponašali upravo onako kako su se ponašali i na našem filmu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čekajte, osim toga što se vidi da su pijani i da se izmotavaju, vi osim toga imate u paragrafu 22 vaš utisak o jednom od tih "Belih orlova" koji glasi: "Čovek sa plavom maramom, takođe ima veliki nož i deluje kao da sa njim nešto nije u redu, ili kao da je sklon zločinačkom ponašanju". Dakle, pored onih za koje je nedvosmisleno jasno da su pijani, među tim paravojnicima s kojima ste bili u komunikaciji, ima onih koji ne deluju kao normalni, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Pa to je nešto oko čega se slažemo, da. Ja mislim da je jedan od njih previše popio, onaj s nožem, a bilo je i drugih ljudi koji nisu pili, ali čije je ponašanje bilo u najmanju ruku čudno i pomalo uznemiravajuće, zabrinjavajuće. Prema tome, ja vam kažem da mi tamo nismo bili u cirkusu, mi smo bili na komandnom mestu jedne vojne jedinice koja je raspolagala raznim resursima i oružjem i to u rasponu od lakog oružja do teškog oružja, a ti su ljudi mogli da se kreću gde god su hteli. Okolo je bilo pucnjave i bilo je lakše da se krećete danju nego noću i zato je na kraju naše večere u restranu čovek sa nožem rekao da nas mogu da odvedu u Sarajevo, jer oni idu tamo u jednu operaciju. Ja lično moram da priznam ne samo da mu nisam verovao nego sam i znao da to nije bilo moguće, on se tada šaljio. Međutim, primetio sam da te njegove šale nisu baš bile ugodne. Taj je čovek bio, čini mi se, na granici psihotičnog. Čak i na snimcima koje smo mi snimili vidi se da je Rambovo ponašanje bilo zabrinjavajuće. A tamo je bilo ljudi koji su bili odgovorni da kontrolišu druge ljude, a dozvoljavali su

takvima da se okolo kreću sa svojim oružjem, sa svojom ideologijom, a to nisu bli pravi vojnici u pravom smislu reči.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa u tome i jeste stvar, to uopšte nisu bili pravi vojnici, jedni pijani, drugi vam izgledaju kao psihopate, izgledaju nenormalno. Ne čini li vam se da su ti vaši izvori informacija prilično čudni, da upotrebim vaš izraz, vi ste reki čudni?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Moji izvori informacija bili su ne baš tako čudni jer nisu ni na koji način bili filtrirani ili cenzurisani, ti su ljudi mogli da se izražavaju slobodno. A kasnije kada smo razgovarali sa komandantom Markom, odnosno tako su ga njegovi vojnici zvali, taj je čovek potvrdio ono šta su mi rekli drugi. Prema tome, želeo bih to još jedan put da ponovim. To su bili ljudi sa stvarnim oružjem u stvarnoj ratnoj situaciji upravo kao što su i u Sarajevu hici ispaljivani iz lakog oružje, tenkova i topova bili ispaljivani od stvarnih ljudi iz stvarnih topova i tenkova. Ili je to sve bila noćna mora?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na žalost nije, ali ja govorim o vašim izvorima informacija koji se šegači, izmotavaju i uopšte se ponašaju karakteristično za pijane ljude. Čak, po onome kako se vidi na filmu i kako ih vi opisujete, ljudi sklonih izmotavanju, i verbalnom i svakom drugom. A da li pretpostavljate da je to rezultat tog njihovog izmotavanja, neodgovornosti, čak u izvesnoj meri i činjenice da konstatujete da se radi o ljudima sa kojima nešto nije u redu u mentalnom smislu, kao što pominjete u paragrafu 22? Je li tako ili nije, gospodine Rivije?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Gledajte, da su ti ljudi bili nenormalni u tom stepenu, moramo onda da se zapitamo zašto im je data potpuna sloboda da se kreću gde god hoće, poput divljih životinja u divljini koje rade šta god hoće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je, naravno, krupno pitanje, ali zar vam ne izgleda ta priča, na primer o etničkom čišćenju Sarajeva i tako, takva slična priča kao najobičnije izmotavanje? Ko može da vam govori o etničkom čišćenju Sarajeva, molim vas?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ako želite da govorim i o mojim ranijim reportažama, mogu da vam kažem da sam bio u Jugoslaviji 1989. i 1990. godine, pre rata i da sam pratio šta se tada govorilo u bivšim jugoslovenskim republikama. I sada ne govorimo o "Memorandumu" SANU i tim drugim stvarima. Mislim da je pre početka cele te situacije u Jugoslaviji postojala

jedna politička debata koju bismo mogli da nazovemo sukobom između modernog i starog. Ja ne kažem da je moderno pobedilo u nekim republikama. Međutim s tim u vezi, mogu da vam kažem da ja dolazim iz porodice u kojoj je moj otac bio pripadnik pokreta otpora i to od samog početka. On je stvorio jednu od prvih grupa pokrera otpora. Prema tome, ja nisam nacionalist, ja dolazim iz jedne antifašističke porodice i to smo osećali u vezi sa našim režimom u našoj zemlji, odnosno tako je razmišljao moj otac. Prema tome, ja sam dosta radio na tom području i iskazi koje sam prikupio bili su toliko zastrašujući da sam iskreno govoreći, mogao da učinim samo jednu od dve stvari. Ili da ne odem u Bosnu da proverim da li su ti iskazi tačni da li se ljudi zaista tako mogu da ponašaju u suprotnosti sa svim zakonima čovečanstva i čovečnosti, u suprotnosti sa svim zakonima vojne logike i građanskim zakonima ili pak da ne emitujem ništa o etničkom čišćenju i o onome šta se kasnije dogodilo u Bosni. Ali, ono šta se kasnije dogodilo u Bosni, samo je potvrdilo iskaze koje smo mi prikupili, iskaze o Kozluku i iskaze o aktivnostima ovih paravojnih formacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Rivije, pošto kažete da ste bili 1989. godine u Jugoslaviji, onda ćete se verovatno setiti da je izraz etničko čišćenje upotrebljavan pre svega za zločine i pre svega za zločine izvršene nad srpskim stanovništvom na Kosovu i Metohiji to vreme? To je bio jedini povod u kome je upotrebljavan izraz etničko čišćenje 1989. godine. Je li tako ili ne? Pozivate se na svoje iskustvo iz tih godina.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ja moje poglede zasnivam na onome šta sam video o političkoj debati koja je trajala 1989. i 1990. godine, u vreme kad je Jugoslavija još uvek bila federacija i pre nego što su održani izbori u novembru i decembru 1990. godine, prvi izbori koji su doveli izvesne grupe na vlast. Prema tome, politička debata između sledbenika gospodina Markovića i ljudi koji su branili nacionalističke poglede, stvorila mi je utisak da se radi o debati između modernista, između evropske integracije i onih koji se vraćaju natrag u istoriju i stalno se pozivaju na cara Dušana i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ajte, gospodine Rivije, 1989. godine, jeste li čuli za izraz etničko čišćenje, je li tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Postojala je jedna škola mišljenja koja je koristila reč nacionalnost.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam za izraz etničko čišćenje, gospodine Rivije, koji ste čuli 1989. godine?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ja nisam čuo izraz etničko čišćenje da se koristi na jedan tako precizan način. Ne na onaj način kako ga je koristio gradonačelnik Kozluka kad je razgovarao sa mnom. Čak ni kad sam išao na Kosovo 1989. godine, kada je tamo proglašeno vanredno stanje, ako se dobro sećam u martu 1989. godine, ka da je tamo poslana savezna vojska.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Savezna vojska je uvek bila na Kosovu, a poslata je savezna policija, dakle cela Jugoslavija je reagovala na albanski nacionalizam i separatizam, nije samo Srbija. Valjda se i toga sećate, ako ste onda bili u Jugoslaviji kako tvrdite. Je li tako ili ne, gospodine Rivije?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, sećam se te situacije u Jugoslaviji i razmeštanja savezne vojske. Ali, mislim da je debata o Kosovu bila različita od ove debate koju imamo danas. Danas govorimo o istočnoj Bosni i o tome šta se tamo dogodilo, ko je tamo učinio šta i kako i zašto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, a da li vam je poznato koliko je stotina hiljada izbeglica iz Bosne, isključen mi je mikrofon ...

SUDIJA MEJ: Dovodim u pitanje relevantnost vaših pitanja. Ali, možete svedoka da pitate li on ima nekih iskustava sa izbeglicama koje su iz Bosne došle u samu Srbiju. Možda nam gospodin Rivije može o tome nešto da kaže.

SVEDOK RIVIJE: Pa u stvari kad sam bio u Beogradu, u julu 1992. godine pre nego što sam otišao u Bosnu, sreo sam jednog čoveka, mislim da se zvao Dobrica Vidović, on je bio poverenik za izbeglice u Srbiji. U Kovinu, nadomak Beograda nalazio se jedan izbeglički kamp Crvenog krsta i ja sam imao jedan dug razgovor sa tim čovekom. On mi je objasnio da izbeglice dolaze još iz prethodnog sukoba, sukoba u Hrvatskoj o kojem ja nisam izveštavao i ono malo ljudi koje sam ja uspeo da sretnem čini mi se da nisu imali nikakve veze, ništa zajedničko sa onim što sam čuo o Kozluku. Dakle, razgovarao sam s gospodinom Vidovićem, mislim da se tako zvao, ako se dobro sećam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da su upravo te izbeglice, kao i oni koji nisu imali sreće da izbegnu nego ostali mrtvi na tim prostorima

bili upravo žrtve istog onakvog nacizma kakvog su žrtve bili njihovi preci u Drugom svetskom ratu?

SUDIJA MEJ: Mislim da smo se sada jako udaljili od iskaza ovog svedoka. Imate još otprilike pet minuta na raspolaganju, gospodine Miloševiću. Možda možete da pređete na neku drugu temu, temu o kojoj svedok može da svedoči.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja ne verujem da mogu da ga završim za pet minuta, gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Imali ste više nego dovoljno vremena za ovog svedoka da mu postavite pitanja o video snimku, više nego što je dovoljno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To ja ne mogu tako efikasno da se snađem kako vi pretpostavljate, gospodine Mej, da mu postavim sva pitanja, ali niste mi rekli da sam mu postavio neko nerelevantno pitanje. Gospodine Rivije, pomenuli ste da vam nisu govorili imena jer, navodno, kad bi im znali imena, neko bi mogao da vas ubije. Ali su vam onda dozvolili da ih snimate, rekli su vam ime njihovog komandanta Marka koga ste takođe snimili, a tokom celog filma čuje se kako jedni druge dozivaju imenima koja sam ja čuo svojim ušima, Božo, Željko, Gaja i tako dalje. Zar i to ne govori da su se izmotavali s vama, kao ako bi neko znao vaša imena mogao bi da vas ubije? Snimate ih, oni na snimcima jedni druge oslovljavaju imenima, predstavljaju im svog komandanta takođe po imenu, komandant s vama takođe razgovara. Zar to ne govori da su se i tada s vama izmotavali?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Imam samo jedan odgovor koji mogu da vam ponudim, a to je da nisam ja stvorio takvu situaciju, moram to da ponovim, to nije bilo naručeno niti sam ja to organizovao, nisam imao nikavog razloga da dovedim u pitanje njihovo vladanje ili ono šta su oni radili. Ja nisam tu bio da dam svoju ocenu. Takođe nisam dovodio u pitanje svedočenje ljudi iz Kozluka i stoga nisam dovodio u pitanje ni njihovo svedočenje ni njihovo vladanje. Ukoliko su se oni tako držali pred kamerama, onda su oni za to bili odgovorni, a ja sam samo to snimao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja samo govorim da su se očigledno s vama izmotavali, ali pošto ne dovedite u pitanje ono što vam se kaže ili selektivno dovedite, molim vas u paragrafu 55 sažetka stoji da vam je ko-

mandant Marko, a on nije bio pijan koliko vidim iz ovoga što kažete, pričao o tome da Muslimani Srbe ubijaju, razapinju na krst, da srpska tela plivaju Drinom. Je li tačno to što vam je komandant Marko govorio? Dakle, Srbe ubijaju Muslimani, razapinju na krst, srpska tela plivaju Drinom, to vam govori komandant Marko. Je li to tačno?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ukoliko nemam razloga da sumnjam u reči nekih, onda nemam razloga da sumnjam ni u reči drugih. Ukoliko sumnjamo u ono šta su svi rekli, onda možemo da sumnjamo i u ono šta je rekao komandant Marko. Po mom mišljenju, pošto je ovo bilo prilično kasno noću po našem povratku iz Sarajeva i kad mi je komandant Marko držao jedno ideološko predavanje, ja sam prihvatio te njegove reči i ja sam ih izgovorio ovde dok sam svedočio. To je možda bio način da on opravda svoje držanje, svoje prisustvo kao i svoje ideološke stavove. Ja nisam mogao na terenu da proverim da li su Srbi stvarno bili razapinjani, da li su njihova tela bacana u Drinu, ja sam te reči pripisao komandantu Marku, jer ih je on izgovorio i ja sam ih ovde samo verno preneo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi prenosite dakle verno i ono šta su vam rekli jedni i ono šta su vam rekli drugi i dajete im isti kredibilitet. Da li možemo da konstatujemo da vi dajete dakle isti kredibilitet i onim pijanim i ...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, vi znate jako dobro da nije bitno šta svedok misli o tome ko govori istinu, a ko ne. On vam je samo preneo šta su oni rekli, a da li su oni bili pijani, koliko su bili pijani i tako dalje, to će da oceni Pretresno veće, a ne svedok. Imate još jedan minut. Prema tome, postavite pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ja upravo zahtevam da mi date još nešto vremena da ispitam ovog svedoka.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, razmotrićemo to.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Imate još pet minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Krajnje velikodušno. Gospodine Rivije, na filmu u jednom delu 16:40 i 17:20 vidi se neki dim koji se prilično dugo prikazuje. Da li je nesumnjivo da je taj objekat zapaljen iz nekog oružja, jer nesumnjivo da je dim na brdu, a ne dole u gradu i da se nalazi na srpskoj strani? Samo odgovorite, da ili ne.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ja mislim da ako se ovo odnosi na snimak koji je načinjen dok smo bili u blizini kasarne u Lukavici, onda da, jer je tamo bilo borbi dok smo mi bili tamo. Ukoliko ste mislili na taj snimak onda da, jeste bilo borbi i u jednom i u drugom pravcu, to je bila linija fronta. Odmah se nalazila iza kasarne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Upravo to sam hteo da čujem. Reč je bila o liniji fronta. A takođe ste snimili, imate deo video trake 19:44 do 19:45,6 i to sasvim izbliza, ruševine, zgrade, imate zgradu na kojoj piše: "Pansion", dakle zatim ruševine zgrade na samim položajima, 11:48, 20:50, 21:20. Sve te ruševine su na srpskoj strani tamo gde ste i vi bili i snimili ih izbliza, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, upravo tako. Na Trebeviću. Tako da se radi o obroncima Trebevića gde je bilo kuća i nekih drugih objekata koji su bili uništeni, ali ja ne znam ko ih je uništio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, te ruševine sa srpske strane kao i to jedino borbeno dejstvo koje ste snimili, a koje je došlo sa muslimanske strane, iz pravca Sarajeva, govore o tome da se iz pravca Sarajeva itekako pucalo na srpske položaje, pa i na prostor i objekte pod kontrolom Srba na brdima u okruženju Sarajeva, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Pucnji koje sam ja snimio i koji su bili usmereni ka položajima na visini su zaista poticali iz Sarajeva. Dakle, to je sve bilo ispaljeno iz Sarajeva iz lakog naoružanja. Sa druge strane, paljba koja je bila usmerena sa planina ka Sarajevu je bila paljba iz teškog naoružanja. Ja ne mogu da kažem da sam ja samo tada snimio paljbu iz teškog naoružanja uperenu ka Sarajevu, ali ja sam često odlazio u Sarajevo između 1992. i 1995. godine i ja jesam video paljbu iz teškog naoružanja usmerenu ka Sarajevu i mogao sam da vidim kakve je to posledice izazvalo tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to šta ste videli kasnije nije predmet vašeg svedočenja sada, ja govorim o ovom vašem svedočenju. A samo da se pozabavimo onom razlikom koju ste uočili kad ste videli redovnu voj-

sku, kažete vojnici su vam izgledali profesionalnije, ti koji su držali položaje i na tim položajima su oni bili u smenama, to ste zapazili, je l' tako, gospodine Rivije?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, kada ja kažem da su izgledali profesionalnije, mislio sam na to da su oni delovali kao pripadnici redovne vojske za razliku od pripadnika paravojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Za razliku od "Belih orlova". I rekli ste da vam se činilo kao da oni idu sa položaja kući, pa se ponovo vraćaju na položaje. Znači, po smenama idu kući i vraćaju se na položaje, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, takav sam utisak stekao zato što sam video kako dolaze i odlaze u autobusima, ili stopiraju, čak sam i ja prevezao neke od njih svojim vozilom kad sam se vraćao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vrlo dobro, znači njihove kuće su negde tu, u selima oko Sarajeva, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Tako je izgledalo, bar što se tiče osoba koji su bili u uniformama redovne vojske i što se tiče rezervista koji su bili nešto stariji, takav sam utisak stekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vrlo dobro ...

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da je to bio za njih kao jedan radni dan.

SUDIJA MEJ: Poslednje pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, na delu filma među tim vojnicima se vide i naoružani starci, očigledno seljaci, jedan u džemperu, drugi u kožnoj jakni, to vam je 22:20, 22:30 i to, uz ovo što smo maločas rekli, potvrđuje da se radi o lokalnim stanovnicima koji tu žive, tu ratuju, koji žive u selima na području Sarajeva, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, i ja sam imao takav utisak vezano za neke od njih.

SUDIJA MEJ: Hvala. Gospodine Kej (Kay), izvolite.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Gospodine, hteo bih, pre svega da se osvrnem na Pale. Vi ste tamo stigli sa namerom da vam se dozvoli da odete i da snimate i tražili ste dozvolu od lokalne televizijske stanice. Je l' to tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Niste morali da se obratite nekom ministru ili nekom na vlasti van te televizijske stanice da biste dobili tu dozvolu?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ne, ne u to vreme, zato što sam prethodno dobio onu dozvolu u Beogradu, iz Beograda su zvali Pale, ja sam bio evidentiran u nekoj knjizi gde su se evidentirali svi novinari u Beogradu.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Na Palama niste dobili nekog ko bi vas pratio, niste dobili pratioca i šta se njih ticalo, vi ste mogli da idete bez pratnje da biste snimali to šta ste hteli da snimate, tako je bar izgledalo na osnovu te situacije.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Nisam baš stekao utisak da mogu da snimam baš sve šta sam hteo, u Zvorniku mi to nije bilo dozvoljeno, morao sam da izvadim objektiv iz aparata i da ga stavim u gepek kola. Pored toga, imao sam jednog vojnika koji me je pratio, upravo zato da bi me sprečio da snimam nešto i stoga nisam mogao ništa da snimam dok smo putovali od mosta kod Zvornika do Pala. Ali kad sam jednom dobio akreditaciju od televizijske stanice na Palama, onda niko više nije dolazio da me proverava, niko ni iz te televizijske stanice ni sa nekog drugog mesta i zato sam upravo i mogao da snimam sve ono šta sam snimao, "Crvene beretke" i tako dalje, bez ikakve kontrole, i narednog dana i onog dana posle toga. Dok smo obilazili područje oko Sarajeva, nisam imao ni pratioca ni prevodioca i niko me nije sprečavao, mogao sam da snimam šta sam god hteo.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Ja sam vas pitao o Palama, a ne o Zvorniku. Dakle, da se sad usredsredimo na to. Taj sastanak u restoranu, dakle kad ste se sastali sa tim ljudima u restoranu, to je bilo savim slučajno, savim slučajno ste vodili razgovor sa njima. Vi i vaš kameraman, je l' tako?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, to je bio slučajan susret, jer ja sam prvobitno nameravao da idem u Kozluk.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Možda vam se to događalo i ranije, ali da li ste stekli utisak da su ti ljudi hteli da se hvališu pred vama, da su hteli da ostave utisak na vas?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Slušajte, što se tiče toga da li su oni bili dobri glumci i da li su hteli da impresioniraju mene i mog kamermana, ja mogu da vam kažem da im je to zaista pošlo za rukom.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: I pokazali su vam koliko su oni jaki, grubi, taj utisak su ostavili na vas, zar ne?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ne, nisam stekao taj utisak, nije mi se činilo da oni pokušavaju da deluju kao snažni momci, jaki momci. Meni se činilo da su se oni jednostavno našli u takvoj situaciji gde im je bilo dozvoljeno da urade mnogo više od onoga šta pod normalnim okolnostima mogu da rade i da je u takvoj situaciji sve prolazilo, sve je bilo dozvoljeno. I kao što znate, sve je moguće u takvoj vrsti situacije, jer više ne važe nikakva pravila.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Dakle, vi ste otišli sa njima u akciju, ali oni su otišli u tu akciju bez svog komandanta u autobusu, je li tako bilo? Onaj prvi put kad ste krenuli na zadatak.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, tako je.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: I tokom te akcije, oni nisu ispalili ni jedan metak, nisu zapravo ništa uradili?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ne, nisu.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: I onda ste se vratili nazad, pokupili ste komadanta i onda ste sa njim krenuli u akciju. Povelili su i vas sa sobom. I onda, tokom te druge akcije, opet niste videli kako ispaljuju ijedan metak, opet se ništa nije desilo.

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: S jedne strane ne mislim da su se oni vratili da bi pokupili svog komadanta već sasvim suprotno. Kad je taj prvi zadatak prekinut, da, njih su obavestili o situaciji, plašili su se da bi sve moglo da se otrgne kontroli. S druge strane, da bih malo preciznije odgovorio na drugi deo vašeg pitanja, tačno je da nisu ispalili ni jedan metak, ali to je možda značilo da je to područje već bilo pod njihovom kontrolom i sasvim je jasno da ja kao novinar nisam nameravao da ih zamolim da počnu da pucaju na ljude.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Ali ono šta jeste čuli to je da ste čuli kako oni razmenjuju uvrede preko radija i kako preko radija, dakle ijedni i drugi se vređaju, oni vređaju Muslimane i obrnuto?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Da, svi su bili na istim radio talasima i frekvencijama tako da su mogli da komuniciraju. Što se tiče mog svedočenja, ja sam o tome govorio onda kad sam opisivao svoj razgovor sa komadantom Markom i njegovim poručnikom na parking u posle puta za Sarajevo. To je bilo otprilike u 00.00.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Nemam više pitanja.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC GRUM

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Mi imamo još nekoliko pitanja. Gospodine, samo da vas zamolim da nešto procenite. Vi ste četiri puta putovali tamo i nazad i onda ste išli na ona dva zadatka. Možete li da nam kažete kroz koliko ste kontrolnih punktova otprilike prošli?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ukoliko mislite na put od Pala do Sarajeva, ja bih rekao da je bilo ukupno pet do šest kontrolnih punktova, sve zajedno, tamo i nazad. Drugim rečima, mislim da se taj deo puta, on se verovatno nalazio pod njihovom kontrolom.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste mogli da vidite ko je bio na tim kontrolnim punktovima, iz kojih su jedinica bili ljudi koji su držali ta kontrolne punktove?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Moram da vas podsetim da je to bilo usred noći i da, pored toga, mi smo se nalazili u jednom običnom turističkom autobusu, to nije bilo neko vojno vozilo. Mi smo morali da saginjemo glavu, da se spuštamo u sedištima dok smo se vozili upravo zato da bi izbegli snajpersku vatru na nekim delovima. Prema tome, mislim da su ovih nekoliko kontrolnih punkteva kroz koje smo prošli držali vojnici redovne vojske.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Onaj vojni džip koji je pretekao autobus pre nego što su vas vratili nazad, da li ste mogli da vidite kako su bili obučeni ti ljudi koji su se nalazili u džipu? Da li su bili u uniformama i ukoliko jesu, u kakvim?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Ne, nisam mogao da vidim ljude koji su bili u džipu, džip se jedostavno postavio ispred autobusa i onda je autobus morao da se vrati nazad. Prema tome, ja ne znam ko je to sve naredio.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I moje poslednje pitanje za vas. Vi ste se nalazili u štabu, u komandnom centru, bili ste tamo neko vreme. Da li vam se činilo da je to bio jedan privremeni štab ili vam se činilo da se on koristi već jedno duže vreme?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Meni se činilo da su ovi ljudi već dosta dugo bili u tom centru, u tom štabu jer su se tamo nalazili kreveti koji očigledno nisu bili tek nedavno postavljeni, a oprema je bila uskladištena u nekoliko

soba gde mi nismo imali pristup. Prema tome, ja sam stekao utisak da su ti vojnici bili tamo već jedno duže vreme. I u svakom slučaju, ovo je bio jedan operativni centar odakle su vođene operativne akcije.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I moje poslednje pitanje za vas. Da li vam se čini na osnovu onoga šta su ljudi tamo radili da su oni želeli da tamo sakriju postojanje tog štaba od redovne vojske?

SVEDOK RIVIJE – ODGOVOR: Meni se ne čini da su oni mogli da sakriju svoje prisustvo od nekoga zato što su se vrlo slobodno kretali.

TUŽILAC GRUM: Nemam više pitanja.

SUDIJA MEJ: Gospodine Rivije, vi ste ovime završili vaše svedočenje, hvala vam što ste došli pred Međunarodni sud da svedočite, sada možete da idete. Mi pravimo pauzu.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK B-1345: ...

SUDIJA MEJ: Nismo vas čuli, molim vas da ponovo pročitate.

SVEDOK B-1345: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cjelu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Hvala vam. Izvolite sedite.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, molim da se ovom fasciklu od pet dokumenata da dokazni broj.

sekretar: 575, časni Sude.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, nudimo na uvrštenje registrator 575 na osnovu Pravila 92bis(D). Prvi tabulator je neredigovani transkript svedočenja ovog svedoka u *Predmetu Galić* od 15. marta 2002. godine. Ostali tabulatori od 2 do 5 su dokazni predmeti koji su zapečaćeni, uvršćeni u dokazne pred-

mete u tom predmetu i ja tražim da oni dobiju istu zaštitu i ovde. Takođe, mogu da vas obavestiti da je redigovana kopija transkripta dostupna na našem veb sajtu. Časni Sude, Tužilaštvo će se osloniti na transkript i mogu da vam kažem da je gospodin B-1345 došao ovde samo za unakrsno ispitivanje. Ja ću sada samo ukratko da opišem ono o čemu je on svedočio u prethodnom predmetu. Dakle, svedočio je o jednom incidentu granatiranja koje se dogodilo 5. februara 1994. godine. Kad se nalazio u vrtu kuće svojih rođaka, čuo je ispaljivanje i nekih 15 do 20 sekundi kasnije čuo je eksploziju u Sarajevu. Rekao je da je zvuk ispaljivanja projektila došao iz smera Mrkovića, odmah iza Špicaste stene na teritoriji koju je kontrolisala vojska bosanskih Srba. Takođe, svedočio je o incidentu 14. oktobra 1993. godine kada je njegova žena poginula, a njegova tašta ranjena. U tom granatiranju poginuli su još jedna majka i dijete. Takođe je svedočio o incidentu snajperske aktivnosti 31. marta 1993. godine kad je njegov otac ubijen, a majka mu je ranjena. Takođe, on je opisao kakva je situacija bila u području u kome je on živio, koje se nalazilo pod stalnim napadima snajpera i minobacača sa teritorije bosanskih Srba. Časni Sude, isto tako želim da kažem da je ovaj svedok zaštićen. Međutim, ukoliko budemo govorili o tačnoj lokaciji njegove kuće i kuće njegovih rođaka, molim da pređemo na privatnu sednicu, jer bi to moglo da ga identifikuje.

SUDIJA MEJ: Gospodine Grum, želite li još nešto da dodate?

TUŽILAC GRUM: Ne.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću. Možda bi se, imajući u vidu ove okolnosti, mogli da ograničite unakrsno ispitivanje ovog svedoka, imajući u vidu o čemu se radi u njegovom iskazu.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nastojaću, gospodine Mej, da što kraće unakrsno ispitam, mada imam dosta stvari da ga pitam. Gospodine 1345, vi kažete da ste 5. februara 1994. godine bili u kući svoje najbliže rodbine, odnosno u bašti te kuće, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažete da je ta kuća paralelno sa ovom Špicastom stenom od koje je udaljena svega 140 metara?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da ste negde u 12.30 čuli ispaljivanje granate i da je zvuk dolazio sa nekog mesta iza te Špicaste stene, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I iz ovoga šta kažete vi ste bili navikli na zvuk ispaljivanja granate i tog dana niste čuli ni jednu drugu granatu?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A takođe tvrdite da su prve linije srpske strane bile na Špicastoj steni, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda ste odmah zatim i to, kako kažete 15 do 20 sekundi, čuli detonaciju u gradu, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I sat kasnije kad ste otišli u grad, saznali ste da se nešto dogodilo, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta se dogodilo?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Pa masakr na tržnici Markale.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Eksplozija na pijaci Markale?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda ste rekli prijateljima da ste čuli zvuk ispaljivanja granate, pa je onda verovatno neko od njih rekao to policiji, pa su oni došli da se o tome kod vas raspitaju, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste policiji tokom ispitivanja rekli da je zvuk došao iz pravca Mirkovice, to je odmah iza te Špicaste stene, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali vi niste videli gde je otišla granata?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Ja nisam vidio, ali sam čuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa niste videli ni ispaljivanje granate nego ste ga samo čuli, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Tačno tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A niste videli ni ko je ispalio granatu, već to samo zaključujete, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda na osnovu tih vaših zaključaka vi cenite da su tu eksploziju koja se dogodila na pijaci Markale izazvali Srbi?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je vaš zaključak?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda su, odmah nakon što je eksplozija ispaljena, ako se sećate, i pre nego što ste vi svedočili, sa strane Vlade u Sarajevu pala optužba da su to Srbi izvršili, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li se sećate da je tada načelnik Štaba Vojske Republike Srpske, general Manojlo Milovanović tu optužbu odbacio i zahtevao da se formira mešovita ekspertska grupa koja bi trebalo da ispita taj slučaj?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Nemam pojma, ne znam za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li znate de je 6. februara, znači sutradan, kad su vas zapravo ispitivali?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Poslije granate, dva ili tri dana... ne mogu tačno da se sjetim ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste se tim pitanjem bavili, dakle bili ste ispitivani u vezi s tim i to ste sve navodno čuli, i ispaljivanje, eksploziju i tako dalje. Da li se sećate onda u vezi s tim događajem da je komandant UNPROFOR-a za Bosnu Rouz (Michael Rose) rekao da posle analize kratera eksperti nisu u stanju da kažu koja je strana ispalila granatu?

SUDIJA MEJ: Ovaj svedok nije ovde kao ekspert, kao sudski veštak, on je došao ovde da da svoj iskaz o tome šta je video i čuo, on ne može da ide dalje od toga. Prema tome, nije prilično da mu postavljate takvo pitanje

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pretpostavljam, gospodine Mej, pošto je bio neposredno uključen u istragu, da je pratio ono šta se događa u vezi sa tom istragom. Sve je to bilo ...

SUDIJA MEJ: Možda je pratio, ali postavljati njemu pitanja o istrazi, nema više smisla od postavljanja takvih pitanja bilo kome drugom ko je recimo pratio istragu putem novina. To nam neće pomoći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li sećate čitavog niza izjava vrlo visokih zvaničnika Ujedinjenih nacija (United Nations) da se nije moglo utvrditi koja je strana ispalila granatu?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Nisam čuo.

SUDIJA MEJ: To je upravo ona vrsta pitanja za koju sam vam rekao da ne možete da postavljate ovom svedoku. Postavljajte mu pitanja na koja može da odgovori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li išta znate o izjavama i nalazima komisije koja je utvrđivala ...

SUDIJA MEJ: Ne, irelevantno. Postavite mu pitanje na koje može da odgovori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dakle, on ništa ne može da odgovora u vezi s ovim događajem osim toga da li je čuo da li je neka granata ispaljena i da li je čuo da li je neka granata eksplodirala, gospodine Mej?

SUDIJA MEJ: Da, on nije sam vršio istragu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li išta znate, gospodine 1345, o tome da postoje i očevici koji su tvrdili da je granata ispaljena sa vozila "Land rovera" (Land Rover) koji je bio prilagođen za ispaljivanje granata?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Ne znam za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda vas ništa neću pitati o bilo čemu što se tiče te istrage, a o tome ima veoma mnogo podataka. Preskočiću dakle sva ta pitanja. Vi kažete da je vaš otac poginuo od snajpera 31. marta 1993. godine?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I da je taj hitac ispaljen sa ove Špicaste stene?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Žao mi je što vam se to desilo, ali moram da vas pitam odakli vi znate da su ljudi odatle pucali, da je odatle ispaljen metak?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Pa prije svega, možete videti Špicastu stenu iz moje kuće i možete vidjeti srpske položaje, bunkere na stijeni, na toj stijeni. Tokom cijelog rata je tu bio snajper i vidjelo se sve ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, snajperi su radili i s jedne i s druge strane, to znate, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Samo znam da je moj otac poginuo od snajpera sa Špicaste stijene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi čak tvrdite u tački 9 da je ubijen rasprskavajućim metkom. Kako to znate da je to bio taj metak ispaljen sa Špicaste stene?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: To su potvrdili ljekari u bolnici ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi niste bili prisutni kad se događaj desio?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Ja sam kasnije došao, možda sat posle toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači došli ste sat posle toga, ali ipak tvrdite sa dosta sigurnosti i ko je pucao i odakle je pucano i kojom vrstom metka je pogođen?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako to možete da tvrdite, ako ste došli sat posle toga?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Vjerovatno sam se poslije smrti moga oca raspitivao kako je poginuo, gdje je poginuo, ko je pucao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači da ste se vi naknadno upoznavali sa rezultatima istrage, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: To je samo bilo... Ljekari u bolnici su rekli da je bio rasprskavajući metak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste kasnije tek sat došli tamo i svi ovi podaci koje dajete su vezani za informacije koje ste kasnije dobili, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da i moja sestra mi je rekla to, ona je, posle smrti mog oca ona je... Moju majku i one su pobjegle iz kuće... Moja sestra se sakrila kod zida, ali snajper je pogodio majku... I kad smo odveli majku kod doktora... Rasprskavajući metak u nozi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi govorite o ispaljivanju granate sa Borja, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da, kad je moja žena ubijena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste to tada videli, jeste tada bili prisutni?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da, bio sam prisutan ... u kući, ne gdje je ubijena nego 15, 20 metara dalje...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li vam je poznato da je toga dana, kad se vama desio taj tragični događaj, kada vam je otac poginuo da je bila veoma intenzivna razmena snajperske vatre sa obe strane?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Ja mislim da se tada ništa nije čulo, da nikakvih aktivnosti nije bilo, mogu potvrditi majka je ranjena dva, tri minuta

kasnije... Nogu... Da je bilo aktivnosti, borbi sa mnogo ljudi... Njoj bi amputirali nogu... Doktori nisu imali... Tog dana pa su lječili nogu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ovde imam podatak da je u Vogošću u ulici Igmanskog marša, u neposrednoj blizini benzinske pumpe, takođe stradao jedan civil, ali ovog puta iz snajpera ispaljenog sa muslimanske strane.

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: To ne znam, moguće. Vogošća je u to vrijeme bila ... A Vogošća je 10, 15 kilometara od moje...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A je li vam poznato da je i par dana posle toga takođe bilo žrtava na srpskoj strani, isto tako od snajperske vatre sa muslimanske strane?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Nije mi poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja bih želeo samo da utvrdim šta vi znate o tim događajima, na žalost tragičnim, upravo tih dana. Dakle, ja ima ovde izveštaj Vojske Republike Srpske u kojima se vidi da muslimanske snage dejstvuju pešadijskom i artiljerijskom municijom po zbegovima civila, da na području Visokog drže u okruženju oko 4.500 civila, iz sela Žinče, Biskupići ...

SUDIJA MEJ: Čekajte, šta svedok može da zna o tome? Vi govorite o Vojsci Republike Srpske, o izveštaju koji je došao iz te vojske, kako svedok može da zna nešto o tome?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa pretpostavljam da svedok nešto mora da zna o dejstvima koja su bila očita sa obe strane u to vreme kad je on izgubio svoje članove porodice, dakle tu je ...

SUDIJA MEJ: Možete ovog svedoka da pitate da li on zna nešto o tim navodnim operacijama muslimanskih snaga, to možete da ga pitate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li znate nešto o tim operacijama, da li znate nešto o tome da je tu bilo nekoliko primirja, da li znate da muslimanska strana nije poštovala primirja i da je stalno otvarana vatra po srpskim položajima?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Spomenuli ste malopre Visoko, ja mislim da me pitate za Visoko.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I za Visoko i za Dobrinju i za druge delove Sarajeva.

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Visoko je od Sarajeva 30 do 35 kilometara udaljeno, ja nemam pojma šta se dešavalo. Nemam pojma recimo, šta se dešavalo na Čengića vili koja je udaljena od starog grada četiri do pet kilometara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ne znate ništa šta se dešavalo ni u Visokom, ni u Ilijašu, ni u Dobrinji, ni u Vogošći, ni u drugim delovima grada gde su takođe srpski civili stradali od ove vatre s druge strane?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ništa o tome ne znate?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa da li vam je poznato da skoro nema dana kada se nije pucalo sa muslimanske strane na srpske položaje?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Nemam pojma... se čulo pucanje u koga je pucao, nemam pojma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, da li išta znate pre tih događaja o kojima vi govorite, o vrlo intenzivnim napadima s muslimanske strane na srpske položaje u toku januara meseca?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Ne znam ništa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, nema smisla da vas pitam ni o kakvim dejstvima. A da li vam je uopšte poznato da su sa obe strane dejstvovala i pešadijska i artiljerijska oruđa i da je žrtava bilo na obe strane?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Da, to mi je poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, recite mi kako su se nalazile raspoređene te snage i muslimanske i srpske, Srbi su bili na područjima gde su oni živeli, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Mislite na Sarajevo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na Sarajevo.

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Na području grada Sarajeva Srbi su bili svud oko Sarajeva, znači mi svi dobro znamo da je Sarajevo bilo zatvoreno, da je bilo blokirano, da nije tica mogla izaći iz Sarajeva, da su na svim bližim planinama, uzvišenjima oko grada bili Srbi, nisu bili Muslimani. Uopšte bosanska armija nije bila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja upravo o tome i govorim. Srbi su bili na svim tim područjima na kojima inače oni žive, je l' tako, gospodine 1345?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Nije tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno da nisu došli da zaposednu Sarajevo nego su se borbe vodile sa područja na kojima većinski žive Muslimani i područja na kojima većinski žive Srbi u Sarajevu i to sa područja gde su većinski živeli godinama pre toga?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Nije mi jasno, možete li pojasniti malo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete da su Srbi okružili Sarajevo. Evo, pogledajte kartu Sarajeva koja je napravljena po etničkom sastavu gde su Srbi plavo ...

SUDIJA MEJ: Ne, nije na ovom svedoku da odgovara na takva široka pitanja. Možete da pitate neke druge svedoke o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, svedok tvrdi da su Srbi okružili Sarajevo, a ja želim da pokažem da Srbi žive u Sarajevu i evo ovaj popis od 1981. godine, u vreme Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije pokazuje etnički sastav Sarajeva, ovo je samo Sarajevo. Ovo nije Bosna i Hercegovina. I bilo bi dobro da ga vidite na ovom vašem projektoru da biste i vi shvatili da se borbe vode između Srba i Muslimana koji se nalaze na svojim područjima na kojima su živeli evo 1981. godine ...

SUDIJA MEJ: Da, stavićemo to na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kao što vidite, ovo je, gospodine 1345, ovo je karta Sarajeva i svih njegovih opština. Kao što vidite, veliki deo ove površine je obojen plavo, takođe veliki deo je obojen zeleno i jedan manji

deo žuto, tamo gde su većinski stanovnici Hrvati ali njih u većini nema u ovim centralnim delovima. Dakle, je li to otprilike i teritorija između kojih se vršila razmena vatre?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Mene pitate? Prvo, ova karta mi uopšte nije jasna. Karta je koje godina, 1981. godine?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 1981. godina, dakle bez ikakvog uticaja rata, to je teritorija onako kako su većinski Srbi i Muslimani na području Sarajeva.

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Pošto je ovdje samo Sarajevo, sad uopšte ne znam gdje se ja nalazim, gdje je moja kuća ovde. Gdje je moja opština. Kad bih to vidio na karti ne mogu vam reći' ovo što je obojeno, ne znam stvarno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A to možete da pogledate ako okrenete kartu na poledinu, pa da nađete vašu opštinu i broj i onda ćete naći gde se nalazi vaša opština i gde se čak nalazi vaša mesna zajednica. Da, tu piše, tu piše sve, može da nađe čak i svoju mesnu zajednicu. Koliko sam razumeo, to vam je odmah ispod Trebevića, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Skroz na suprotnoj strani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa pogledajte na suprotnu stranu ...

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Ništa tu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To su opštine, krupnijim slovima, a sitnijim mesne zajednice. I sve pokazuju raspored stanovništva u to vreme. Možete da nađete svoju opštinu, pa u okviru opštine, svoju mesnu zajednicu.

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Moja opština je Stari Grad. U opštini Stari Grad na ovom vašem popisu, nema, ovo su sve, ovo su držale mjesne zajednice, je l' tako?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Opštine i unutar opština mesne zajednice.

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: To su sve vanopštinske mjesne zajednice. Znači van opštine Starog Grada. Znači centra Starog Grada, ovo su sve opštine koje su smeštene baš po brdima iznad Starog Grada. Baš u tim mjesnim zajednicama živeli su samo Srbi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa o tome jeste reč. Uglavnom su na višovima oko čitavog Sarajeva živeli Srbi, to je upravo ono šta vi i potvrđujete. I oni su se i nalazili na područjima na kojima su živeli, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Vi spominjete samo visove. Niste spomenuli taj centralni dio opštine Stari Grad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tu imate nacrtan i taj centralni deo opštine Stari Grad, ništa nije izuzeto.

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Mislim da ne ulazimo bez veze u polemiku, ja nisam kompetentan da, jer ovo su samo ovde srpske mjesne zajednice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nisu samo srpske nego i srpske i muslimanske s tim što su srpske označene plavo, a muslimanske ...

SUDIJA MEJ: Ne, ovo nikud ne vodi. Ukoliko vi želite da izvedete neke dokaze o ovome, možete to da uradite tako što ćete u dogledno vreme da pozvete svog svedoka, ali nema nikakve svrhe da se vi prepirete sa ovim svedokom. Ovaj svedok po sopstvenim rečima ne može o ovome ništa da kaže i to nas nikud ne vodi. Sada, molim vas da vratite kartu, gospodinu Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, na ovoj karti imate opštinu Sarajevo-Centar, imate opštinu Sarajevo-Novu Grad, imate Sarajevo-Novu, imate Sarajevo-Hadžići, Sarajevo-Ilidža, Sarajevo-Ilijaš, Sarajevo-Stari Grad, Sarajevo-Trnovo, Sarajevo-Vogošća, dakle sve te opštine i mesne zajednice u njihovom sastavu ...

SUDIJA MEJ: U čemu je poenta, šta pokušavate da kažete, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ne pokušavam, gospodine Mej, nego tvrdim da su kada je o Sarajevu reč, Srbi bili i borili se na teritorijama na kojima su, da ne kažem vekovima, ova je karta od 1981. godine, živeli, a isto tako i Muslimani na teritorijama na kojima su oni većinski živeli i da se tu radilo o borbi između Srba i Muslimana, a ne ni o kakvoj opsadi.

SUDIJA MEJ: Da, čuli smo vas da to kažete. Ukoliko osporavate nešto vezano za to kako su poginuli rođaci ovog svedoka, onda treba da to uradite sada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa gospodine Mej, ja kao što znate, ne bih mogao da imam pojma o tome kako je neko u Sarajevu poginuo, uključujući i rođake ovog svedoka. Poginulo je i mnogo Srba i mnogo Muslimana u Sarajevu i o tome ne vidim kako bih ja mogao znati. Svedok može da tvrdi šta god hoće, ja pokušavam da utvrdim odakle su se vodile borbe, s kojih teritorija, ko je na tim teritorijama živio i šta je po sredu u stvari bilo. To je sve posledica jednog građanskog rata koji nije mogao ni da se popravlja ni da niko upravlja njim nego jedino što se moglo da uradi je bilo da se on okonča po svaku cenu. I ono čime smo se svi mi bavili je bilo da se taj rat okonča. Je l' vam bilo poznato ...

SUDIJA MEJ: Da, jasno nam je to sve, da li imate pitanja za ovog svedoka, jer pokušavamo da završimo s njim danas ukoliko je to moguće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Što se mene tiče, njegovo svedočenje ćete završiti danas, gospodine Mej, nemate nikave probleme, pošto ste sami rekli da ništa ne mogu svedoka da pitam o ovom događaju i istrazi, o činjnicama i tako dalje već samo o onome što je on svedočio. Da li vam je poznato, gospodine 1345, da je u Sarajevu bio stacioniran ceo korpus Armije Bosne i Hercegovine?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: U vrijeme rata bila je armija, bio je korpus.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Korpus Armije Bosne i Hercegovine na muslimanskoj teritoriji i bio korpus Vojske Republike Srpske na srpskoj strani. To su te dve zaraćene strane koje međusobno ratuju, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Vjerovatno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da u samom Sarajevu nisu delovale samo snage ovog Sarajevskog korpusa već i mnoge paravojne formacije? Jeste čuli za mnoge paravojne formacije?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Bilo je na početku dok se stvarala Armija Bosne i Hercegovine. Kad se stvorila armija, najvjerovatnije nije bilo više. Ali je bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bilo je i kriminalnih grupa raznih koje su ubijale i pljačkale?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Za to ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A jesu vam poznate mudžahedinske jedinice koje su formirane u okviru toga?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Nisu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A jeste li vi lično bili, ili neko od vaše porodice bili angažovani u bilo kakvoj vojnoj formaciji Armije Bosne i Hercegovine?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Bio sam ja u armiji, sedam ili osam mjeseci dok mi nije poginula žena. Kad mi je poginula žena, ostalo mi je dijete od dvije godine i onda sam se morao brinuti kao samohrana majka. Bio sam oslobođen vojske i ništa me više nije interesovalo, interesovalo me je samo da preživim ja i moje djete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi samo od kog do kog vremena ste bili u Armiji Bosne i Hercegovine?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Ne mogu tačno da se sjetim, od maja, maj, juni pa narednih sedam, osam, devet mjeseci, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U kojoj ste jedinici bili?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Ne znam kako se zove jedinica, al' sam bio kao, bio sam u komandi jednoj gde sam bio kao portir.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi znači niste ni učestvovali u borbenim dejstvima nego ste vršili neku dužnost koja je bila više tehnička, je l' tako?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Ako vjerujete, ja nisam metka ispalio, uopšte.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Verujem, nemam zašto da vam ne verujem. Da li možete, makar u najopštijem smislu da kažete u kojoj ste to komandi radili?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: To je bila komanda koja je bila smještena u centru grada kod robne kuće u zgradi koja sa zvala Vranica. Zgrada od jedne građevinske firme i tu je bila komanda i ja sam bio tu vozač po potrebi, jer

sam imao tada auto, vozač po potrebi i bio sam čuvar, portir. Radio sam na ulazu u zgradu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakva je bila jedinica čija je to bila komanda?

SVEDOK B-1345 – ODGOVOR: Ne bih vam znao reći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Neću dalje da pitam ništa ovog svedoka, gospodine Mej.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Nemam pitanja, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Hvala vam. Izvolite, gospodine Grum.

TUŽILAC GRUM: Ja nemam više pitanja. Samo ćemo sada da proverimo da li je sledeći svedok ovde u zgradi.

SUDIJA MEJ: Prilično je kasno, možda bismo mogli za danas da završimo. Ali da prvo zahvalimo ovom svedoku. Gospodine B-1345, hvala vam što ste došli na Sud da svedočite, sada možete da idete. Sačekajte samo trenutak da se spuste roletne.

SVEDOK B-1345: Hvala i vama.

SUDIJA MEJ: Ukoliko je svedok ovde, onda možemo da završimo sa glavnim ispitivanjem.

TUŽILAC GRUM: Upravo su me obavestili da ona stiže na parking i dok dođe, trebalo bi nam 15 minuta.

SUDIJA MEJ: Onda ćemo da prekinemo sa radom i da nastavimo sutra. Gospođu Uerc-Reclaf (Uertz-Retzlaff), vi ste ušli, a mi upravo završavamo sa radom. Nastavljamo sutra ujutro.